

ACADEMIEJAAR 2014-2015

DYNAMIEK IN DIVERSITEIT

EEN SPANNINGSVELD TUSSEN DE MECHELSE BELEIDSVISIE EN DE PRAKTIJK
VAN HET JEUGDWERK

Scriptie ingediend door **Liesa Sterckx** voor het behalen van het bachelordiploma
in het sociaal werk

DYNAMIEK IN DIVERSITEIT

EEN SPANNINGSVELD TUSSEN DE MECHELSE BELEIDSVISIE EN DE PRAKTIJK VAN HET JEUGDWERK

LIESA STERCKX

ABSTRACT

Diversiteit, een woord met een heel breed gamma aan betekenissen. Diversiteit op basis van geslacht, etnisch-culturele achtergrond, financiële situatie, leeftijd, religie... Diversiteit betekend 'verscheidenheid' en kan leiden tot zeer mooie resultaten. Toch is het moeilijk om in de praktijk tot het gewenste resultaat te komen: Divers jeugdwerk. Velen dromen ervan een plaatst te creëren in het jeugdwerk waar iedereen zich thuis voelt. Jeugdwerk waar groot en klein, dik en dun, wit en zwart samen speelt. Is het realiseerbaar of is het een utopie? Mijn onderzoek over dit thema vindt plaats in de stad Mechelen, waar men zich erg bekommerd om jeugd. Uit beleidsteksten blijkt dat Mechelen wil inzetten op inclusie. Meer bepaald, de inclusie van maatschappelijk kwetsbare jongeren in het reguliere jeugdwerk. WMKJ's worden gezien als toeleiders. Hun taak bestaat erin maatschappelijk kwetsbare kinderen en tieners sterker te maken, om ze daarna door te verwijzen naar het regulier jeugdwerk. Is dit een werkwijze die vruchten afwerpt of is het een foute denkwijze van het beleid?

Kernwoorden: Diversiteit, jeugdwerk, maatschappelijk kwetsbaar, Mechelen en Utopie

ACADEMIEJAAR 2014-2015

Scriptie ingediend voor het behalen van het bachelordiploma sociaal werk

Diversiteit is anders kijken.

- Jellie J. Tiemersma

Woord vooraf

Dynamiek in diversiteit

Aan het begin van dit laatste opleidingsjaar, kregen we de opdracht om een Bachelorproject te schrijven. Dit leek eerst een 'ver-van-mijn-bed-show'. Maar de deadlines kwamen steeds dichterbij. Het thema van mijn onderzoek bepalen, was niet moeilijk. Ik wilde iets onderzoeken wat ik kon gebruiken in zowel mijn persoonlijke als professionele leven. Daarom kwam ik vlug uit bij het jeugdwerk. Ik ben zelf hoofdleidster in een lokale KLJ-afdeling, lid van de jeugdraad en secretaris in het KLJ gewest Oost-Hagelland. Zelf woon ik in een klein boerendorp waar de inwoners weinig in contact komen met etnisch-culturele verschillen. Maar ik ben ervan overtuigd dat diversiteit een gegeven is dat niet meer te stoppen is. Binnen dit en 10 jaar zal ook Hoeleden (mijn dorp) moeten inspelen op etnisch-culturele diversiteit. Naast het etnisch-culturele aspect, koos ik voor nog een aspect van diversiteit: financieel aspect.

Op mijn stageplaats, J@M vzw-evap te Mechelen, werd ik gedurende enkele maanden geconfronteerd met het thema diversiteit. Zowel diversiteit in ons team van jeugdwerkers als in de doelgroep. Diversiteit is een gegeven waar overal en altijd aan gewerkt moet worden. Dit brengt mij bij het ontstaan van mijn titel van dit onderzoek.

'Dynamiek in diversiteit'. Tijdens het interview met Miet van de Ambrassade kwam deze specifieke verwoording van het thema naar boven. We kwamen op een punt in ons gesprek waar we vaststelden dat het gegeven 'diversiteit' realiteit is. De gedachte dat we terug kunnen naar het verleden waarin we allemaal binnen onze eigen stadsmuren bleven en niet in contact kwamen met andere culturen en manieren van leven, is nihil. Pas vanaf het moment dat we deze gedachte achter ons gelaten hebben, kunnen we nadenken over 'hoe omgaan met deze diversiteit'. Dit is een nog veel moeilijker gegeven. Hoe kunnen we samen onder 1 dak leven met verschillende religies, culturen... Hier is geen standaard antwoord op te formuleren. Daarnaast zijn we nog maar juist gewoon geraakt aan de term diversiteit of we krijgen er al een nieuwe bij: superdiversiteit, diversiteit binnen de diversiteit. Dit is nog maar eens het bewijs dat we in een dynamische maatschappij leven waarin diversiteit een groot deel van uit maakt.

Bij deze wil ik ook van de gelegenheid gebruik maken om enkele mensen te bedanken, personen die mij gedurende dit hele proces de nodige ondersteuning boden. Ook wil ik de experts even opnoemen die mij stap voor stap hun kennis meegaven, waardoor ik tot deze visie op het thema gekomen ben. Allereerst wil ik mijn ouders bedanken om mij de kans te geven deze opleiding te volgen. De opleiding Sociaal-Cultureel Werk heeft mij gevormd tot de persoon die ik vandaag ben. Daarnaast wil ik mijn stagebegeleidster, Ellen Neefs, in de bloemetjes zetten. Dankzij haar heb ik mee kunnen proeven van de werking van J@M vzw-evap. Ze keek steeds met een kritische bril naar alles wat ik deed en dit heeft mij veel bijgebracht. De volgende persoon die ik wil bedanken is mijn docent Geert Boutsen, gedurende twee jaar heeft hij mij begeleidt. Hij stond steeds met raad en daad klaar als ik vragen of problemen had. Tevens wil ik Miet Neyens bedanken om tijd te maken voor mij. Ik heb een heel interessant gesprek met haar gehad en de denk pistes die ze aankaartte heeft een grote invloed gehad op mijn onderzoek. Ook Kris De Visscher heeft erg veel betekend voor dit onderzoek. Zijn ideeën over dit thema hebben me erg geïnspireerd. Tot slot wil ik het gehele jeugdwerk van Mechelen bedanken om zo talrijk te participeren aan mijn enquête.

Liesa Sterckx

Inhoudsopgave

Woord vooraf	i
Lijst van afkortingen	v
Inleiding	1
1 Literatuurstudie	3
1.1 Enkele begrippen	3
1.2 Geschiedenis diversiteit.....	4
1.3 Diversiteit in het jeugdwerk: een brede kijk.....	5
1.3.1 Verbinding in de vrije tijd	5
1.3.2 Jeugdwerk en sociale uitsluiting	6
1.3.1 B(l)oeiend en divers	6
1.3.2 Niets meer dan gelijkheid	7
1.3.3 Inclusief en doelgroepspecifiek jeugdwerk	8
1.3.4 Rapport Retrospectieve case study. Chiro in Brussel	9
1.4 Het beleid.....	10
1.4.1 Mechelen speelt	10
1.4.2 Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media	11
2 Probleemstelling en onderzoeksvraag	12
2.1 Probleemstelling.....	12
2.1.1 Situering op macro-niveau	12
2.1.2 Situering op meso-niveau.....	13
2.1.3 Situering op micro-niveau	14
2.1.4 Relevant – bruikbaar – innovatief.....	14
2.2 Onderzoeksvragen.....	14
2.3 Stakeholders	15
2.3.1 J@M vzw-EVAP	15
2.3.2 Jeugddienst Mechelen	16
2.3.3 BINT-Brussel	16
2.3.4 De Ambrassade.....	17
2.3.5 DEMOS	17
2.3.6 Vrijwillig jeugdwerk Mechelen	18
2.3.7 ROJM Mechelen.....	18
2.3.8 Beleidsmakers	19
3 Onderzoeksmethode.....	20
3.1 Interviews	20

3.1.1	Verantwoording	20
3.1.2	Verschillende interviews	20
3.2	Enquête	20
3.2.1	Verantwoording	20
3.2.2	Deelnemersenquête.....	21
	Focusgroep	21
4	Resultaten	22
4.1	Interviews	22
4.1.1	Gesprek met Sofie Van Keymeulen	22
4.1.2	Gesprek met Peter Meeusen	23
4.1.3	Gesprek met Ellen Neefs	24
4.1.4	Gesprek met Miet Neyens.....	24
	Filip Coussée	27
4.1.5	Gesprek met Kris De Visscher	28
4.1.6	Gesprek met Sahd Jaballah	32
4.1.7	Gesprek met Greet Geypen	32
4.1.8	Eigen ervaringen	33
4.2	Enquêtes.....	34
4.2.1	Inleiding	34
4.2.2	Enkele cijfers	34
5	Conclusies en aanbevelingen	36
5.1	Onderzoeksvragen beantwoord	36
5.2	Beperkingen en aanbevelingen.....	38
	Bibliografie	40
	Bijlage 1. Jeugdwerk en sociale uitsluiting: de toegankelijkheidsdiscussie voorbij?	1
	Bijlage 2. Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media Vergadering van 18/01/2011	4
	Bijlage 3: Resultaten enquête	7

Lijst van afkortingen

WMKJ: Werking Maatschappelijke Kwetsbare Jongeren

MKJ: Maatschappelijk Kwetsbare Jongeren

ROJM: Regionaal Open Jeugdcentrum Mechelen

KTW: Kinder- en Tienerwerking

VGC: Vlaamse Gemeenschapscommissie

Inleiding

Diversiteit in onze samenleving is een mooi gegeven. Stel je voor, een lokale KLJ werking vertegenwoordigd door een mooie mix van jongens en meisjes, jong en oud, blank en zwart, verschillende godsdiensten, arm en rijk... Dit is iets waar we allemaal naar streven maar is het mogelijk? Hebben alle jongeren dezelfde noden omtrent de invulling van hun vrije tijd? Om deze diversiteit te creëren moeten er eerst heel wat vragen beantwoord worden. In dit onderzoek draait diversiteit rond het etnisch-culturele en financiële aspect.

Hoe we omgaan met diversiteit is nog een andere zaak. Volgens het beleid moeten personen met een diverse achtergrond elkaar ontmoeten en dat al van jongs af aan. Geen betere plaatst dan het jeugdwerk om diverse bevolkingsgroepen bij elkaar te brengen en een samenleving uit te bouwen waar iedereen zich in thuis voelt. Ook het beleid van Mechelen wil graag zijn jeugdwerk zo divers mogelijk krijgen via inclusie. Meer nog, werkingen als ROJM vzw en J@M vzw moeten binnen dit en vier à vijf jaar overbodig gemaakt worden binnen het jeugdwerk van Mechelen. Alle kinderen en tieners uit kwetsbare gezinnen, moeten mee geïntegreerd raken in de maatschappij. ROJM en J@M (WMKJ's) hun taak bestaat uit het ondersteunen van deze kinderen en tieners. Zelfontplooiing en engagement staan centraal in deze organisaties. Het beleid verwacht van deze jeugdwerkingen dat zij maatschappelijk kwetsbare kinderen en tieners sterker maken en toeleiden naar het 'traditionele' jeugdwerk.

Dit is een heel mooi verhaal in theorie, maar hoe zit het met de praktijk. Wordt er niet te veel druk gelegd op de schouders van de lokale jeugdwerkingen om toeleiding mogelijk te maken? Wil het lokale jeugdwerk van Mechelen divers zijn? Welke ondersteuning ervaren zij van de stad en welke ondersteuning hebben ze écht nodig? Heb je een diverse jeugdwerking nodig als er reeds een divers jeugdwerklandschap bestaat? En het belangrijkste van allemaal; wat met de noden, verwachtingen en wil van al deze verschillende jongeren?

Dit zijn vragen die aan bod komen in dit onderzoek. Om antwoorden te vinden op deze complexe materie, maak ik gebruik van enkele onderzoeksvragen om me hierbij te helpen. In eerste instantie onderzoek ik de visie van het beleid in Mechelen rond diversiteit in het jeugdwerk. Wat zijn hun doelen hierrond? Welke beleidsteksten bestaan hierrond? Welke concrete acties onderneemt het beleid hieromtrent?

Het leek me tevens relevant om de vergelijking te maken tussen het Mechels beleid en het beleid op hoger niveau. Wat is de Vlaamse beleidsvisie op diversiteit in het jeugdwerk? In hoeverre is er invloed van bovenaf op het beleid in Mechelen? Op welke aspecten komt het Vlaams en Mechels beleid overeen?

Hoe kijken organisaties als DEMOS en de Ambrassade naar het gevoerde beleid? Wat is hun visie op het thema? Welke nuances leggen zij? Tenslotte zijn zij niet enkel belangenbehartigers van de jeugdsector. Ze beïnvloeden voor een groot deel het beleid aan de hand van onderzoek. Dit gezegd zijnde leek het mij niet meer dan normaal om ook hun denkpijpen te verwerken in dit onderzoek.

Daarnaast moeten enkele partijen uit Mechelen aanhoort worden in dit onderzoek. De jeugddienst van Mechelen, zij nemen een duidelijke rol op in de ondersteuning van het Mechelse jeugdwerk. Hoe zien zij diversiteit in het jeugdwerk? Ervaren zij de beleidsdoelstelling als realistisch? Verder zijn er nog jeugdwerkorganisaties met de focus op maatschappelijk kwetsbare jongeren zoals ROJM vzw en J@M vzw. Ook hun mening is van groot belang. Hoe ervaren zij de beleidsvisie van de stad? Hoe zien zij hun rol en plaats in het jeugdwerk?

Tot slot is het ook belangrijk om de meningen van het jeugdwerk zelf te aanhoren. Dan heb ik het over de leidingsgroep van een Chirowerking, jeugdwerkers van J@M vzw of mobiele jeugdwerkers van ROJM vzw. Hoe ervaart het jeugdwerk dit beleid? Is er duidelijke communicatie over het beleid naar het werkveld? Zijn er duidelijke acties waaraan het jeugdwerk kan mee participeren omtrent het creëren van diversiteit? Hoe belangrijk vinden de personen uit het jeugdwerk het om een divers jeugdwerk te hebben?

Om op al deze vragen een antwoord te krijgen, maakte ik gebruik van de verschillende onderzoeksmethoden. Mechelen heeft een grote hoeveelheid jeugdwerkingen waar het heel trots op is. Zo'n grote hoeveelheid werkingen kunnen enkel bestaan door de inzet van vrijwilligers en professionelen die zich week na week inzetten om zoveel mogelijk kinderen en tieners een leuke tijd te laten beleven. De enquête peilt, bij het werkveld, naar de ervaringen rond beleid in Mechelen rond diversiteit in het jeugdwerk. Daarnaast wordt er ook ruimte gelaten voor het persoonlijke aanvoelen over diversiteit.

Naast het opstellen van een enquête om het werkveld te bevragen, maakte ik ook gebruik van enkele andere onderzoeksmethodes. In mijn literatuurstudie ging ik op zoek naar teksten, artikels en boeken om te bekijken wat er reeds over het onderwerp geschreven was. Op deze manier bouw ik een referentiekader op om hiermee aan de slag te gaan tijdens gesprekken maar ook bij het opstellen van de enquêtes.

Door het referentiekader kwam ik enkele mensen met veel expertise op het spoor. Zo wist ik welke mensen ik kon contacteren voor een gesprek om dieper in te gaan op het thema. Een laatste methode die ik gebruikte waren de diepte-interviews. In totaal deed ik 7 interviews waarvan één met schepen Greet Geypen (schepen van Jeugd). Dit gesprek vond jammer genoeg pas plaats op 27/05/2015 en dus na de inleveringsdatum van de Bachelorproef. Ik had gesprekken met Peter Meeussen (Jeugddienst Mechelen), Ellen Neefs (vormingswerker J@M vzw-evap), Sahd Jaballah (Coördinator ROJM vzw), Sofie van Keymeulen (Coördinatrice BINT-Brussel), Miet Neyens (Stafmedewerker Ambrassade) en Kris De Visscher (DEMOS). Deze mensen brengen stuk voor stuk interessante pistes rond diversiteit naar boven. Elk vanuit een andere invalshoek, dit maakt het zeer interessant en divers.

In het eerste hoofdstuk van dit eindwerk reik ik een referentiekader aan waarin zich de probleemstelling bevindt. Dit hoofdstuk is een korte synthese met literatuur over het thema dat reeds verschenen is. Hoofdstuk 2 gaat dieper in op de probleemstelling en schetst de onderzoeksvragen. Vervolgens worden in hoofdstuk drie de twee gekozen onderzoeksmethodes gestaafd. Nadien worden in hoofdstuk vier alle resultaten van de onderzoeksmethoden overlopen om zo in hoofdstuk vijf af te sluiten met enkele conclusies en aanbevelingen.

1 Literatuurstudie

Enkele begrippen

Diversiteit: Diversiteit betekent verscheidenheid. Diversiteit kan plaatsvinden binnen een samenleving, in de vorm van verschillende etnische groeperingen, maar ook in de natuur. Als men spreekt van biodiversiteit, gaat het om de verschillende levensvormen, zoals soorten planten of dieren, binnen een ecosysteem. Bij culturele diversiteit gaat het om de verschillende culturen binnen een regio. In welke mate de diversiteit voorkomt, is te zien aan de hoeveelheid mensen met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Als er veel mensen met een verschillende culturele achtergrond in een regio wonen, kan er sprake zijn van multiculturalisme. (Ensie, 2011)

Toegankelijkheid: Toegankelijkheid slaat terug op het aanbodgerichte (meer bepaald 'leefwereldverbredend' aanbod) en het methodische perspectief.

Interculturalisering: Interculturalisering daarentegen gaat verder dan toegankelijkheid. Hier draait het om 'samen cultuur vormen en erkenning voelen. (Ingeborg Hillaert, 2008)

Maatschappelijk kwetsbaar : "Maatschappelijk kwetsbaar is de persoon of de bevolkingsgroep die in zijn contacten met de maatschappelijke instellingen (o.a. de school, maatschappelijke dienstverlening, politie, enz.) vooral en steeds opnieuw met de negatieve aspecten (sanctie, controle) wordt geconfronteerd en minder profiteert van het positieve aanbod", zo definieerden prof. Nicole Vettenburg en prof. Lode Walgrave het begrip in de jaren 1980." (Deduytsche, 2014)

Werking maatschappelijk kwetsbare jeugd (WMKJ's): Particuliere werkingen met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. Het gaat vooral om jeugdwerkingen die actief zijn in de vroegere arbeiderswijken in negentiende-eeuwse stadsgordels, in tuinvijken van mijn gemeenten en in wijken met veel sociale hoogbouw. (Deduytsche, 2014)

Traditioneel jeugdwerk: Jeugdwerk: sociaal cultureel werk, op basis van niet-commerciële doelen voor en/of door jeugd, in de sfeer van de vrije tijd, onder educatieve begeleiding en ter bevordering van de algemene en integrale ontwikkelingen van de jeugd die daaraan vrijwillig deelneemt. (Ingeborg Hillaert, 2008)

Allochtoon jeugdwerk: Een zelforganisatie voor en door allochtone jongeren, gemeentelijk aangestuurde jeugdwerkorganisatie of andere vereniging die geen zelforganisatie voor en/of door allochtone jongeren zijn, maar wel ten minste 25% allochtone kinderen of jongeren onder hun leden telt. Dit fenomeen neemt voornamelijk in steden toe. (Ingeborg Hillaert, 2008)

Dit is volgens Bart Rogé een geheel politiek incorrecte benaming (zie puntje *1.3.1 Niets meer dan gelijkheid*).

Inclusiviteit: Inclusiviteit is het insluiten van mensen met verschillen. Verschillen tussen karakters, meningen, gedragingen, geloofsovertuigingen en culturen. Om zichtbare en onzichtbare verschillen. Dus ook om kleur, leeftijd en fysieke kenmerken. Daarmee is inclusiviteit verwant aan diversiteit. Inclusiviteit vraagt om gedragsverandering en cultuurverandering. Te beginnen bij de overtuiging van het belang ervan. (Baaten, sd)

Zoals je kan zien in deze begrippenlijst, maak ik een opdeling tussen 'traditioneel' en 'allochtoon jeugdwerk'. Door deze opdeling te maken onderstreep ik nog maar eens het verschil en versterk ik het 'wij-zij-denken'. Ik vind het echter fout om deze benamingen te gebruiken. Anderzijds is het moeilijk om in dit onderzoek het onderscheid niet te maken. Vandaar dat ik bij het gebruik van deze benaming, aanhalingstekens zal gebruiken. Ik zou ook andere benamingen kunnen uitvinden, maar dat zal de tweedeling niet doen verdwijnen. Je kan het vergelijken met de naamsverandering van het OCMW. Omwille van een negatieve connotatie hebben ze de naam verandert in Sociaal Huis. Dit is echter niet de oplossing voor het probleem. De inhoud van hun takenpakket blijft hetzelfde en daar zal de naam niets aan veranderen. De negatieve connotatie zal blijven.

Geschiedenis diversiteit

Dat onze maatschappij er steeds kleurrijker en diverser uitziet is een feit. In de tekst "Niets meer dan gelijkheid" schets men vanwaar de focus op diversiteit in jeugdsectoren komt. Terwijl men er bij de eerste grote migratiegolven van de jaren 60 en 70 nog van uitging dat de 'gastarbeiders' ooit naar hun land van herkomst zouden terugkeren, begint men eind jaren 70 stilaan te beseffen dat dit niet het geval is en dat migranten in hun plaatsen van aankomst een eigen leven hebben opgebouwd. De economische crisis van 1974, gevolgd door een grote socio-economische terugval en een toenemende druk op de arbeidsplaatsen, zorgt ervoor dat midden de jaren 80 een negatieve beeldvorming en discours rond 'migranten' opgang maakt. Dit culmineert in de "Zwarte Zondag" van 1991.

Interessant is dat het allemaal begon uit protest van de jeugdsector zelf. Hand-in-Hand-betogingen tegen de "Zwarte Zondag", met de verkiezingswinst van het voormalige Vlaams Blok. Die zorgde voor een negatieve bijklank rond migratie en diversiteit. Ondanks deze negatieve bijklank bleef het aantal Vlamingen met een migratieachtergrond toenemen. Vooral bij kinderen jonger dan 5 groeide het aantal enorm. Hierdoor kan het niet anders dan dat de jeugdsector mee moest evalueren. Er ontstonden her en der losse initiatieven. Projecten die interculturaliteit in de verf moesten zetten en vooral kinderen met verschillende migratieachtergronden op een spelende wijze bij elkaar moesten brengen. Dit was een eerste golf.

Een tweede golf blijkt al minder vanzelfsprekend te zijn. Vanaf 2000 begon de jeugdsector meer na te denken over hoe ze deze nieuwe doelgroep (etnisch-culturele minderheden) beter kon bereiken. Plus, er werd vanuit de overheid opeens ondersteuning geboden. Als jeugdorganisaties inspanning leverden om deze nieuwe doelgroep aan te trekken, werden ze extra gesubsidieerd. Vanaf 2006 verschijnt er zelfs een Actieplan Interculturaliseren vanuit de Vlaamse overheid. Maar dit beleid wordt met de vinger gewezen. Het zou te veel 'geforceerd' hebben en de top-downbenadering zou voor aversie gezorgd hebben. De dynamiek moet vanuit de jeugdsector zelf komen. Het enthousiasme in de jeugdsector is echter gekoeld. Daarom spreekt men ook van 'diversiteitsmoeheid' in de jeugdsector.

(Kris De Visscher, 2014)

Diversiteit in het jeugdwerk: een brede kijk

1.1.1 Verbinding in de vrije tijd: netwerken tussen jeugdwerk en gezinnen in armoede. (Lisa Schouppe, Kris De Visscher en Inge Van de Walle)

Dit boek is een onderzoek/analyse vanuit de Vlaamse overheid, gemaakt door het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen (Afdeling Jeugd) in samenwerking met Demos en de VVJ. Het is een zeer uitgebreid onderzoek dus ik heb besloten om selectief te lezen en er enkele interessante hoofdstukken uit te kiezen die van belang zijn voor mijn onderzoek.

In het deel 'Alle hens aan dek: Buurtgericht engagement in de vrije tijd' bekijkt men hoe de plaats een cruciale rol speelt om solidariteit tussen een diverse aantal actoren en mensen mogelijk te maken. De plaats waar kinderen opgroeien lijkt een sterk verbindende factor voor jeugdwerkers. Hiermee wil Stijn Oosterlynck zeggen dat nieuwe vormen van solidariteit geworteld zijn in nabijheid, concrete praktijken en informeel leren. Hij ziet dit als kleinschalige knooppunten waarbij burgers op een informele manier met verschillen kunnen omgaan en verantwoordelijkheid opnemen. Hij noemt dit de gedeelde verantwoordelijkheid. Deze gedeelde verantwoordelijkheid voor een plaats kan leiden tot nieuwe vormen van solidariteit in diversiteit zonder een debat over normen en waarden aan te gaan. Vanuit deze gedeelde betrokkenheid op het opgroeien van kinderen en jongeren op een bepaalde plaats, zou een gedeelde visie kunnen groeien naar een pallet aan jeugdinitiatieven op maat van een buurt, wijk, gemeente. (Lisa Schouppe, 2014) Want een jeugdbeweging hoort een weerspiegeling te zijn van de wijk, buurt, gemeente waarin het zich bevindt.

In het volgende deel dat ik koos te lezen heeft men het over het beleid. Niet over welke maatregelen het beleid neemt naar jeugdwerk maar op welke manier het zijn beleid maakt. Men onderscheid drie soorten bestuursstijlen: een veilige overheid; een zorgzame overheid en een interactieve overheid. Kort uitgelegd gaat een "veilige overheid" vooral gericht zijn op beleidsmaatregelen om kinderen en jongeren op het rechte pad te houden. Een "zorgzame overheid" voorziet voor voorzieningen om de ontwikkelingen van kinderen en jongeren te stimuleren. En een "interactieve overheid" organiseert inspraak en bepaalt samen met kinderen en jongeren en hun netwerk hoe de lokale samenleving moet worden uitgebouwd. Een overheid is nooit exact één van deze drie vormen maar leunt altijd bij één van deze drie aan. (Lisa Schouppe, 2014)

In het onderzoek haalt men enkele voorbeelden aan die bewijzen dat een "interactieve overheid" duidelijk zijn vruchten afwerpt als het aankomt op samenwerkingen in de jeugdsector. Samenwerkingen tussen het lokaal beleid, het klassieke jeugdwerk en het allochtoon jeugdwerk. Men gaat er dus vanuit dat een "interactieve vorm van beleid voeren het beste werkt. Ik kan mij zeker vinden in deze stelling, weliswaar uit eigen ervaringen als leiding in het jeugdwerk.

Het volgende deeltje dat ik wil aanhalen gaat het over de verschillende werkvormen die een jeugddienst kan hanteren. Men maakt een onderscheid tussen 'introverte' jeugddiensten en 'extraverte' jeugddiensten (VVJ). Bij introverte jeugddiensten is de energie vooral naar binnen gericht, op eigen ideeën, eigen functioneren... Terwijl dit bij extraverte jeugddiensten net omgekeerd is. Bij hun is de energie vooral gericht op mensen, processen, interactie, vernieuwing... Als deze energie specifiek naar kwetsbare burgers

gericht is, dan spreekt men over 'outreaching werken'. Ook hier geeft men een voorkeur. Liefst een extraverte en zelfs outreachinge jeugddienst. Dit is een aspect dat ik ook zeker zal behandelen in mijn onderzoek.

1.1.2 Jeugdwerk en sociale uitsluiting: de toegankelijkheidsdiscussie voorbij (Marc Jans)

In dit artikel vond ik het interessant dat ze de vergelijking maken tussen toegankelijkheid en toeleiding. Want wat met zij die niet willen, mogen of kunnen deelnemen. Velen van de jongeren voor wie toegankelijkheid en differentiatie in gang werden gezet, voelden zich niet aangetrokken tot het jeugdwerk. Maatschappelijke breuklijnen blijven weerspiegeld binnen het jeugdwerkveld: jeugdwerk voor de Vlaamse middenklasse en jeugdwerk voor groepen met een zwakkere maatschappelijke positie.

Tineke Van de Walle haalt verschillende factoren aan voor dit selectief bereik: drempels of factoren die mensen ervan weerhouden te doen wat ze graag zouden doen (niet kunnen); factoren die verwijzen naar persoonlijkheidskenmerken en socialisatieprocessen waardoor mensen niet wensen te participeren (niet willen en/of niet mogen). Is het erg dat niet alle bevolkingsgroepen in dezelfde mate participeren aan jeugdwerk, vraagt Tineke Van de Walle zich af.

Zij pleit voor meer structurele, externe en geïnternaliseerde invloeden. Maar ook voor méér en meer gelijke handelingsmogelijkheden, individueel prestatiegericht zijn, verscheidenheid en bescheidenheid en als laatste niet spreken van allochtoon of autochtoon maar meer gericht zijn op persoonlijkheidskenmerken. (Jans, 2012)

(Bijlage 1)

1.1.1 "B(I)oeiend en divers: Een beleidsvoorbereidend onderzoek naar allochtoon jeugdwerk" (Ingeborg Hillaert, Els De Ceuster, Britt Dehertogh, Hilde Maelstaf)

Om een goed niveau van toegankelijkheid te bereiken bij jeugdbewegingen, mag de overheid niet de volle verantwoordelijkheid bij de jeugdbeweging zelf leggen. Het gevolg gaat zijn dat er minder engagement vanuit de werking komt als ze onder hoge druk komen te staan. (Steunpunt Jeugd, 2003)

Naast de differentiatie naar meer "allochtone" jongerenverenigingen binnen het jeugdwerk, is er nog een andere tendens van differentiatie in het aanbod van het jeugdwerk op te merken, en dit heeft alles te maken met het engagement en de verwachte inzet. De langdurige inzet die wordt gevraagd van de leden is voor bepaalde jongeren een grote drempel bij hun keuze voor deelname aan een jeugdbeweging, of toch voor het blijven bij een jeugdbeweging. Hierdoor is er meer differentiatie gekomen binnen het jeugdwerk. Er zijn een aantal nieuwe jeugdwerkvormen ontstaan, zoals de jeugdhuizen, Grabbelpas, jeugdateliers, etc. Kenmerkend voor deze nieuwe jeugdwerkvormen is dat ze een lagere instapdrempel kennen dan de "traditionele" jeugdbewegingen. Ze trekken vooral jongeren aan die geen langdurig engagement willen aangaan, en jongeren van wie het grootste deel van hun vrije tijd reeds is opgevuld (Dehertogh, 2004/5).

Deze nieuwe jeugdwerkvormen vallen onder de meer open jeugdwerkingen, zoals speelpleinen, jeugdhuizen, etc. Deze jeugdwerkingen bereiken een diverser publiek dan de "traditionele" jeugdbewegingen (De Groof en Smits, 2005).

"Allochtoon" jeugdwerk zou een open werkvorm hebben om zo in te spelen op de behoeftes van de doelgroep. Deze doelgroep heeft een andere ingesteldheid. Vandaar dat men andere formules gaat toepassen. In het allochtoon jeugdwerk gaat men meer via wijkgerichte werkingen zoals jeugdhuizen deze jongeren tegemoet komen. Jeugdwerk is niet universeel. (Blommaert) Deze gedachte komt ook terug tijdens het interview met Kris De Visscher (zie puntje 4.1.5 *Gesprek met Kris De Visscher DEMOS 31/03/2015*). Het beleid ziet spelen wel als iets universeel. Kris legt hier enkele nuances in.

1.1.2 "Niets meer dan gelijkheid" (Kris De Visscher, Mehdi Maréchal en Bart Rogé)

De fundamentele discussie over wat 'goed' jeugdwerk is, wordt niet langer gevoerd. Beleid en praktijk gaan ervan uit dat bepaalde vormen van jeugdwerk bruikbaar zijn voor alle kinderen en jongeren én op termijn iedereen zullen verenigen. Om dit ideaal te bereiken, worden er ook 'tussenvormen' ondersteund, als vangnet en/of als opstapje naar de hogere vormen van jeugdwerk. Deze 'tussenvormen' blijken echter een ander soort jeugdwerk te ontplooiën, dat veel beter inspeelt op de noden en behoeftes van bepaalde kinderen en jongeren, zodat de verhoopte doorstroom niet wordt gerealiseerd. Het eindresultaat is een steeds diverser landschap aan jeugdinitiatieven dat de jeugdsector verderaf lijkt te brengen van het eigen ideaal. Dit bestempeld Coussée als de toegankelijkheidsparadox van het jeugdwerk. (Coussée, 2006)

Wat we hieruit kunnen afleiden is dat kinderen en jongeren met een migratieachtergrond wel degelijk hun weg vinden naar het jeugdwerk maar dan wel in gescheiden circuits en nog steeds opmerkelijk minder dan hun leeftijdsgenoten zonder migratieachtergrond. Doordat deze kinderen en jongeren in andere werkingen zitten, vreest men ervoor dat kinderen, jongeren, volwassenen met migratieachtergrond en zonder migratieachtergrond nog meer gescheiden van elkaar gaan leven.

In de tekst wordt er ook de vraag gesteld of dit divers landschap eigenlijk een probleem is? Volgens de auteur is er niets mis mee, integendeel. Door jongeren in bepaalde werkingen te 'pushen' ontnemen je hen juist de kans om deel te nemen aan de samenleving en hun maatschappelijke positie te versterken. Langs de andere kant heeft het gevoerde beleid geen slechte bedoelingen. Er zijn twee beleidsdoelstellingen: Men wil dat alle kinderen kunnen meegenieten van ontspanning en ontwikkelingskansen die een jeugdwerkinitiatief biedt. Een tweede is dat men via jeugdwerkinitiatief verbindingen wil creëren tussen diverse kinderen en jongeren en zo meer generaties creëren die kunnen omgaan met diversiteit en die solidair is buiten de eigen groep. Hier is niets mis mee maar het probleem is dat men deze twee doelstellingen niet in één beweging kan realiseren. Diverse kinderen hebben diverse noden in hun vrije tijd.

(Kris De Visscher, 2014)

Naar schatting zijn er zo'n 1200 lokale zelforganisaties van etnisch-culturele minderheden actief in Vlaanderen. Het jeugdwerk van etnisch-culturele minderheden is dus niet voor één gat te vangen. Het ziet, voelt en is ook anders dan de klassieke 'Belgische

jeugdverenigingen'. Dit komt omdat deze 1200 zelforganisaties inspelen op de specifieke noden van hun leden. We noemen deze organisaties 'allochtone zelforganisaties'. Dit is volledig politiek incorrect volgens de auteur. Allochtoon verwijst naar de personen die aan de werking participeren en een migratiegeschiedenis hebben buiten België of Europa. Zelforganisatie omdat... ze het allemaal zelf doen zeker? Nochtans deze werkingen vallen volgens het beleid onder de noemer 'Sociaal-cultureel Volwassenwerk'. Maar naast een volwassenenwerking ontwikkelen deze organisatie ook een werking voor kinderen en jongeren. Steeds vaker verzelfstandigen deze deelwerkingen zich op de meest uiteenlopende manieren: huiswerkbegeleiding, kinderopvang, jeugdhuis, sportclubs...

De jeugdwerkingen van etnisch-culturele organisaties worden te vaak beschouwd als onprofessioneel en onvolwaardig jeugdwerk omdat ze gestuurd worden door volwassenen en niet door de jongeren zelf. Anderen geven kritiek over het feit dat zulke organisaties de integratie tegenhouden en zelfs segregierend werken. Als laatste punten worden deze etnisch-culturele organisaties vaak niet gelijk gesteld aan andere jeugdwerkorganisaties, wat maakt dat ze vervolgens niet dezelfde ondersteuning krijgen.

(Rogé, 2014)

1.1.3 Inclusief en doelgroepspecifiek jeugdwerk: Van een of-ofverhaal naar een en-enverhaal (Tinneke Van De Walle)

Ondanks de vele inspanning vanuit het beleid en het "traditionele" jeugdwerk in Vlaanderen om toegankelijk te zijn, blijft het jeugdwerk maatschappelijke breuklijnen bevestigen. Volgens Van De Walle versterkt een eenzijdige focus op inclusie zelfs deze maatschappelijke breuklijnen. Zoals terugkomt in puntje 1.3.2 '*jeugdwerk en sociale uitsluiting*' en tijdens het interview met Sofie van BINT, bevestigt Van De Walle ook hier dat het jeugdwerk een middenklassefenomeen is. Kinderen in armoede zijn slecht beperkt vertegenwoordigd en ook allochtonen kinderen en jongeren voelen zich minder aangesproken door het jeugdwerk (Pelleriaux, 2005).

De discussie rond diversiteit in het jeugdwerk verzandt makkelijk in een strijd tussen twee kampen: verder inzetten op inclusief werken of volop de kaart trekken van het doelgroepspecifiek jeugdwerk. Beide krijgen kritiek vanuit verschillende hoeken. Als je inclusief jeugdwerk wil realiseren moet je rekening houden met culturele, structurele drempels maar ook met het engagement en draagkracht van vrijwillige jeugdwerkingen. Bij doelgroepspecifiek jeugdwerk komen er vragen naar boven als: hoe kunnen we een jeugdwerk in gescheiden circuits rechtvaardigen binnen onze multiculturele samenleving? Wie ziet niet die nood aan een (toekomstige) generatie die kan omgaan met solidariteit en diversiteit?

Jeugdwerkingen moeten een weerspiegeling zijn van de hedendaagse multiculturele samenleving. Multicultureel wil zeggen mensen uit verschillende culturen en godsdiensten. Mensen met verschillen (in het algemeen) hebben ook verschillende noden en verwachtingen bij de opvulling van hun vrije tijd. Dat niet elke jeugdwerking daaraan kan voldoen is logisch. Iedereen heeft 'recht op het genot van [...] een passende vrije tijd, ontspanning en culturele activiteiten' (Vlaamse Regering, 2011, p72). Als je kinderen en jongeren van hun vrije tijd wil laten genieten, moet je ze niet tot iets pushen.

Dit is eigenlijk een voorbeeld van het spanningsveld tussen het toegankelijkheidsvraagstuk en het inclusievraagstuk. We dienen een onderscheid te maken tussen een gelijke 'behandeling' en een bijdrage tot gelijke 'mogelijkheden'. 'Mogelijkheden' verwijzen naar wat mensen kunnen zijn en doen. Om dit spanningsveld te doorgronden moeten we ons richten op de **essentie**: de vraag naar meer gelijke mogelijkheden voor kinderen en jongeren en de vraag naar een draagvlak voor meer solidariteit.

Volgens Tinneke Van De Walle is het toekomstperspectief niet volledig inclusief en het is evenmin volledig doelgroepspecifiek. Het gaat dus niet meer om een of-ofverhaal. Het onderzoek van Tinneke Van De Walle suggereert dat een en-enverhaal, dus inclusie en doelgroepspecifiek jeugdwerk, elkaar in de praktijk goed aanvullen. Daarnaast pleit het voor een verdere uitbouw en verstreken van doelgroepspecifiek jeugdwerk. Dit houdt het jeugdwerk zeker niet tegen om bruggen te slaan. Contacten leggen tussen de diverse jeugdwerkingen is een grote meerwaarde.

1.1.4 Rapport Retrospectieve case study. Chiro in Brussel (Jolijn De Haene, Nick Schuermans & Griet Verschelden)

Dit is een rapport dat ik doorgestuurd heb gekregen van Sofie Van Keymeulen (BINT Brussel) (Jolijn De Haene, 2014). Het is geweten dat Chiro zich bezig houdt met diversiteit in de werking, ook dit rapport is daar een bewijs van. Telkens opnieuw doen ze onderzoek naar hoe ze hun werking kunnen verbeteren op gebied van diversiteit. Ik heb mij in dit rapport toegespitst op het deeltje 'Diversiteit'. In dit onderzoek krijgen we enkele voorbeelden van werkingen binnen Chiro die erin slagen om een zekere diversiteit te creëren binnen hun afdeling.

In het onderzoek hebben ze zich vooral gefocust op afdelingen in het Brusselse, daardoor zijn ze zeer verschillend samengesteld. Ze halen aan wat echte werkpunten zijn, deze zijn zeker van toepassing in andere grootsteden (zoals Mechelen). Maar diversiteit is in opmars en niet enkel meer in de grootsteden. Mensen blijven niet in steden hangen, zodra hun welvaart op een beter niveau zit gaan ze uitwijken naar kleinere steden of gemeenten. Hier hebben ze vaak nog geen antwoord op het diversiteitsvraagstuk.

Deze werkpunten, waar ik daarjuist over sprak, zijn eigenlijk verschillen waar men rekening mee moet houden als men wil werken aan een diverse werking. In zowat alle gesprekken en teksten wordt duidelijk dat diversiteit voor de Chiroleiding niet enkel etnisch-culturele diversiteit is. Heel vaak wordt verwezen naar genderverschillen, naar de verschillende leeftijden, maar ook naar verschillen in socio-economische status. In heel wat gesprekken komt de splitsing 'jongens-meisjes' naar boven, zowel in de "traditionele" groepen als bij BINT. Er wordt regelmatig naar cultuurverschillen verwezen om de opsplitsing te verklaren. We mogen echter niet te snel de conclusie trekken dat de discussie rond een al dan niet gesplitste werking volledig gelijk loopt met die etnisch-culturele verklaring. Ook traditie speelt hier een belangrijke rol. Taaldiversiteit komt opvallend vaak terug in de gesprekken. Door elke bevraagde Chirogroep wordt de voorwaarde gesteld dat de leden een minimum aan Nederlands kunnen. Dat doen ze voornamelijk om praktische redenen, maar tegelijkertijd omdat het taalverschil voor een tweedeling in de groep kan zorgen. Verschillen in religie worden amper geproblematiseerd. Het aanpassen aan religieuze verschillen (zoals het voorzien van halal eten of een bid-tent op kamp) wordt zelden in vraag gesteld. (Vlaanderen, 2014)

Wat mij opvalt uit dit stuk, is dat Chiro aantoonde dat cultuurverschillen een hele kleine factor zijn in het hele diversiteitsplaatje. Om even terug te gaan naar de aangehaalde puntjes. Zoals in de tekst gezegd wordt, ervaart men de splitsing van jongens en meisjes in verschillende afdelingen als een probleem. Deze splitsing is totaal niet cultuurgebonden. Chiro maakt al decennia lang gebruik van opgesplitste groepen. Dus dat is voor hun geen echte aanpassing aan hun werking. Terwijl de verschillen in religie blijkbaar niet als probleem ervaren wordt. Religie is wel zeer cultuurgebonden.

Om af te sluiten wil ik de drie visies op diversiteit van Chiro aanhalen. Ten eerste wordt diversiteit door Chirojeugd Vlaanderen als een realiteit beschreven en niet zozeer als probleem waarmee moet worden omgegaan. Diversiteit wordt ervaren als een alledaags gegeven. Daarnaast wordt diversiteit ook gezien als een uitdaging. Hiervoor moet men extra inspanningen leveren, die tijd en energie kosten. In meerdere werkingen wordt aangegeven dat die extra inzet niet altijd mogelijk is binnen het kader van een vrijwilligersengagement. En ten derde wordt diversiteit expliciet gezien als een meerwaarde voor het Chirogebeuren. Opvallend is dat het niet gaat over diversiteit om de diversiteit, wel om de positieve effecten die uit de **wisselwerking** naar voor kan komen én om de grotere expertisepool die zo gecreëerd kan worden. (Vlaanderen, 2014)

Het beleid

1.1.5 Mechelen speelt

In de visietekst "spelen in de stad" haalt het beleid aan waarom spelen zo belangrijk is en waarom Mechelen DE kinderstad van Vlaanderen is. De stad wil inzetten op kindvriendelijkheid en jongeren en kinderen een centrale plaats laten innemen in de stad.

Kinderen leven hier en nu. Ze zijn de toekomst: investeren in kinderen, betekent investeren in de volwassenen van morgen: een prioriteit voor een dynamische stad. Een kind moet daarom de kans krijgen om te spelen. Doorheen het spel vormt een kind zich, zowel op sociaal (omgaan met anderen, rollenspelletjes,...), cognitief (doorheen het spel wordt het kind voortdurend geprikkeld en uitgedaagd, het botst op nieuwe grenzen van zijn kunde, het leert bij) als op fysiek vlak (motoriek: binnen de lijntjes kleuren, ballen vangen/werpen,... maar ook: bewegen is gezond). Kortom spelen is een belangrijke factor in de ontwikkeling van kind tot actieve burger.

De stad schept de voorwaarden om kinderen te laten spelen, Mechelen doet dit op onderstaande manier. Alle kinderen spelen en alle kinderen hebben het recht om te spelen op hun eigen manier. Daarom ook dat alle kinderen gelijke kansen moeten krijgen om te spelen, ongeacht karakter, leeftijd, afkomst, nationaliteit en functiebeperking. Ze moeten kunnen spelen op een manier die aansluit bij hun specifieke (vrije)tijdsbeleving. Deze inclusieve diversiteitbenadering houdt in dat er voor alle kinderen spelmogelijkheden moeten worden voorzien. Daarom voorziet de stad een uitgebreid en divers spelaanbod. (Mechelen, Visietekst: spelen in de stad, 2010)

Naast deze visietekst over spelen heeft de stad Mechelen ook het coalitieakkoord 2013-2018 gepubliceerd. Hierin staan enkele concrete doelstellingen en acties die de stad heeft in verband met het jeugdbeleid. Ik haalde de relevantste eruit en zette ze op een rijtje. (zie puntje *2.1.2 Situering op meso-niveau*)

1.1.6 Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media Vergadering van 18/01/2011

Dit is een verslag van vragen en interpellatie. Meer bepaald de vraag om meer uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gebrek aan diversiteit binnen de jeugdverenigingen en vraag om uitleg van mevrouw Daniëlle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, over diversiteit binnen het jeugdwerk. Ik wil hieruit enkele interessante meningen aanhalen. (zie Bijlage 2)

Hieronder volgt een kleine verwerking van het vergaderverslag. Daarnaast haalde ik enkele relevante secties uit het verslag en zette ze in bijlage (zie 'Bijlage 2').

Elisabeth Meuleman haalt er enkele feiten en onderzoeken bij. Zij zegt dat jeugdbewegingen weldegelijk moeite willen doen om hun werking zo divers mogelijk te maken maar vaak niet weten hoe. En dat deze geleverde inspanningen vaak op een teleurstelling uitdraaien, dit zorgt voor frustratie. Zij opteert voor een verandering van methodes waarbij traditionele jeugdbewegingen meer moeten samenwerken met andere vormen van jeugdwerk. Dit is een interessante wending, maar de vraag is of het een haalbare methode is. Jeugdbewegingen hebben reeds veel inspanningen gedaan en zijn het misschien moe om buiten hun basiswerking nog extra moeite te steken in het werven van jongeren met andere etnisch-culturele achtergronden. We moeten ook verder kijken. Hoe zit het met de problematiek van 'leidingstekort' in veel werkingen van jeugdbewegingen? Als er geen leiding is, is het moeilijk om er nog extra werk bij te nemen.

Daniëlle Godderis-T'Jonck vermeldt dat het de goede kant uitgaat qua diversiteit in het jeugdwerk maar dat de grote groep nog steeds de blanke middenklasse is. Ook zij opteert voor een verandering van structuur in de jeugdbewegingen en een aanhoudende ondersteuning vanuit het beleid. Leggen we hierbij niet te veel de nadruk op het 'veranderen van' in plaats van het 'aantrekkelijk maken van'. Als men structuren gaat veranderen voor de ene groep aan te trekken, gaat men dan de andere niet afstoten? Kan je goed doen voor iedereen?

Pascal Smet zegt dat hij voor het recht van jeugdverenigingen op een eigen identiteit en voor een dialoog tussen verschillende soorten jeugdwerkingen, om bruggen te bouwen, en de eigen identiteit van de jeugdvereniging te verrijken. Samen spelen is de beste school voor samenleven. Hier ben ik het volledig mee eens. Maar bruggen bouwen is moeilijk, zeker op lange termijn. Is er dan niet meer ondersteuning nodig?

2 Probleemstelling en onderzoeksvraag

Probleemstelling

2.1.1 Situering op macro-niveau

De bevoegde minister voor jeugd op dit moment is Vlaams minister Sven Gatz. Zijn voorganger was Sp.a minister Pascal Smet. Vanuit de overheid wordt er de laatste jaren steeds meer ondersteuning geboden aan het jeugdwerk en verwacht men van deze dat zij zo divers mogelijk zijn.

De beleidsprioriteiten 2011-2013 stonden in het teken van brandveiligheid en jeugdcultuur: De Vlaamse overheid legt per planperiode van drie jaar twee inhoudelijke prioriteiten vast. Met die prioriteiten wil de Vlaamse overheid extra inhoudelijke impulsen geven aan het lokale jeugdbeleid (dit decreet is sinds kort afgeschaft). Gemeenten die bereid zijn extra inspanningen te leveren voor die prioriteiten, kunnen extra subsidies/middelen krijgen. (ASCW, 2013)

Tijdens de vorige gemeentelijke regeerperiode werd er enorm aangestuurd op een samenwerking tussen jeugddiensten en OCMW's. Vanaf 2014 wordt er vanuit het Vlaams beleid ondersteuning aangeboden aan de regeringen om kinderen en jongeren die opgroeien in maatschappelijk kwetsbare situaties te bereiken en te stimuleren tot deelname aan het jeugd aanbod en jeugdculturaanbod in de gemeente. (Kortenaken, 2013)

Ook in de toekomst moeten de lokale overheden hierop blijven inzetten:

De Vlaamse regering keurde op 9 november 2014 een eerste van twee uitvoeringsbesluiten bij het nieuwe decreet lokaal jeugdbeleid goed. De prioriteiten (2014-2019) zijn:

- ondersteuning van het jeugdwerk in algemene zin
- **de bevordering van de participatie aan het jeugdwerk van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties**
- het voeren van een beleid ter verhoging van de aandacht voor jeugdcultuur

(Jeugddiensten, 2012)

Voor mijn onderzoek spits ik mij toe op de tweede prioriteit: De bevordering van participatie aan het jeugdwerk van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties. Gemeenten en de VGC moeten minstens:

- het particulier jeugdwerk ondersteunen dat kinderen en jongeren die opgroeien in maatschappelijk kwetsbare situaties bereikt;
- ontmoetingsplaatsen en -mogelijkheden voorzien voor jongeren die opgroeien in maatschappelijk kwetsbare situaties;
- voorzien in een jeugdwerkaanbod dat kinderen en jongeren die opgroeien in maatschappelijk kwetsbare situaties bereikt en dit minimum tijdens de

zomervakantie, met aandacht voor taalstimulering Nederlands, al dan niet door subsidiëring.

(overheid, 2013)

2.1.2 Situering op meso-niveau

In Mechelen heeft men zelfs het doel voor ogen dat er binnen dit en vier jaar geen aparte jeugdbewegingen meer bestaan voor maatschappelijk kwetsbare jongeren. De bevoegde schepen wil dat de traditionele jeugdbewegingen binnen enkele jaren een mix zijn van allerlei kinderen en jongeren met verschillende culturele achtergronden, want een jeugdbeweging moet een weerspiegeling zijn van zijn buurt. En dat er dus geen steun meer moet geboden worden vanuit de overheid aan de jeugddienst om dit doel te bereiken.

De jeugddienst en de KTW van Mechelen hebben hier een andere visie over. Zij vragen zich af of zo'n 'mix' in het traditionele jeugdwerk wel nodig is. Zij zeggen dat kinderen/jongeren die in een allochtone jeugdbeweging of WMKJ zitten zoals bv. BINT¹ of J@M vzw niet per se over moeten schakelen naar een 'traditionele' Chirowerking. Dit is ook niet het doel van deze organisaties.

Mijn onderzoek vindt plaats in dit meso-niveau. De stad Mechelen heeft enkele doelstellingen rond diversiteit in het jeugdwerk en ik wil hier enkele bedenkingen rond formuleren.

*272. Het jeugdbeleid richt zich op alle leeftijdsgroepen, van peuters tot studenten en houdt rekening met de diversiteit aan jongerensubculturen. Het beleid vertrekt van het principe van **inclusiviteit**, zodat alle jongeren kunnen participeren, ongeacht hun achtergrond en eventuele beperkingen.*

*286. We stimuleren en faciliteren jeugdverenigingen zodat ze een belangrijke rol kunnen spelen in het **betrekken van kansengroepen**.*

*288. De Werking Kwetsbare Jongeren (WKJ's) hanteren een integrale benadering van maatschappelijke kwetsbare jongeren, maar streven er wel naar **een gevarieerd publiek te bereiken, principieel alle kinderen vanuit de buurt**. Professionele jeugdwerkers in de WKJ's worden versterkt. Omwille van nood aan groei, minder versnippering, voldoende flexibiliteit en een professionele aanpak, organiseert de stad de bestaande kinder- en tienerwerkingen in een eenheidsstructuur in de vorm van een EVA. Op die manier kan het beleid ook meer sturing geven aan dit belangrijke beleidsinstrument.*

*291. H30/Villa 32 wordt verder uitgebouwd als een jeugdculturele plek, een artistieke broeiplek met onder meer Villa Cross Media en sociaal-artistiek jeugdwerk. We zetten in om **een zo ruim mogelijk publiek te bereiken**. Hier brengen we jonge mensen samen met **een diverse achtergrond** en geven we kansen tot culturele, sociale en persoonlijke ontplooiing. (Jongeren)cultuur wordt hier als **hefboom** gebruikt om dwarsverbanden te*

¹ BINT: is Arabisch voor 'meisje'. BINT is een aftakking van Chiro. In deze tak ligt de focus op het werken met Marokkaanse meisjes.

leggen, te experimenteren en jongeren tot creativiteit aan te zetten en zin voor initiatief te ontwikkelen.

(Mechelen, 2013)

Deze citaten komen uit het bestuursakkoord (2013-2018) van Mechelen. Hieruit kunnen we besluiten dat de stad Mechelen werkt naar een inclusief jeugdwerk, waar de verschillende jeugdwerkingen een mix vormen van kinderen en jongeren uit alle hoeken van de samenleving. Want een jeugdvereniging moet een exacte weergave zijn van de buurt waarin hij gevestigd is.

2.1.3 Situering op micro-niveau

Daarnaast wil ik ook aanhalen dat de visie van de jeugdwerkingen zelf ook belangrijk is. Misschien willen of kunnen zij niet inzetten op een diverse werking of hebben ze het al druk genoeg om hun eigen bestaande werking in stand te houden of hebben ze al zoveel leden dat ze geen nieuwe leden meer aan kunnen. Anderzijds ken het zijn dat ze wel willen werken aan een diverse werking, maar niet weten hoe.

Diversiteit slaat dus terug op het gegeven van de 'mix' die de overheden willen bekomen. Er zijn enorm veel soorten jeugdwerk om te voldoen aan de verschillende noden van kinderen en jongeren in de maatschappij. Jeugdhuizen, allochtone jeugdwerking, speelpleinwerking, WMKJ's, traditioneel jeugdwerk...

2.1.4 Relevant – bruikbaar – innovatief

Diversiteit in het jeugdwerk, is een erg actueel thema. Zowel het beleid als de praktijk wordt er dagelijks mee geconfronteerd. Onze maatschappij wordt steeds diverser, dat is de realiteit. Uit onderzoek blijkt dat 1,1 miljoen Vlamingen een migratieachtergrond heeft en dat 1/3 kinderen onder de 5 jaar diverse roots heeft (Vanduynslager, 2013). Uit voorgaande cijfers is het logisch dat steden en gemeente vaak geconfronteerd worden met noden en verwachtingen waaraan het huidige systeem niet kan voldoen.

In dit onderzoek wordt er op zoek gegaan naar methoden en oplossingen om toch in te kunnen spelen op deze noden en verwachtingen. De acties die het beleid momenteel onderneemt brengen niet het gewenste resultaat. Ik baseer mij op het beleid van Mechelen maar moet er rekening mee houden dat dit een beleid is dat grotendeels van hogerhand opgelegd wordt. De doelen die men stelt in Mechelen rond diversiteit in het jeugdwerk komen grotendeels overeen met de doelen op Vlaams niveau.

Dit onderzoek is innovatief omdat het heel praktijkgericht is. Naast een literatuurgedeelte, bevrage ik heel concreet het werkveld. Het jeugdwerk, professioneel en vrijwillig, krijgen een vragenlijst over het beleid. Daarnaast probeer ik in mijn interviews zoveel mogelijk personen met verschillende visies te bevrage.

Onderzoeksvragen

In mijn onderzoek stel ik het beleid rond diversiteit in het jeugdwerk van de stad Mechelen in vraag:

“Welke methoden zijn er om de lokale beleidsdoelstellingen in Mechelen rond diversiteit in het jeugdwerk te realiseren?”

Verduidelijking begrippen

Methoden: Denk- en werkwijze die wordt gevolgd bij het oplossen van een wetenschappelijk probleem of van een praktijkprobleem. (Woorden-boeken.nl, 2015) In dit geval gaat het om een praktijkprobleem.

Lokale beleidsdoelstelling: Het jeugdbeleid richt zich op alle leeftijdsgroepen, van peuters tot studenten en houdt rekening met de diversiteit aan jongerensubculturen. Het beleid vertrekt van het principe van *inclusiviteit*, zodat alle jongeren kunnen participeren, ongeacht hun achtergrond en eventuele beperkingen. (Mechelen, 2013)

Geen enkele overheid zal zich in bestuursakkoorden volmondig uitspreken over hoe men diversiteit ziet. Maar elk beleid heeft de droom om alle kinderen en jongeren in dezelfde jeugdwerking te zien spelen. Tevens moet een jeugdwerking de weerspiegeling zijn van haar buurt.

Diversiteit: Zoals vooraf aangegeven is diversiteit iets heel breed. In dit onderzoek gaan we in op twee aspecten van het woord: etnisch-culturele diversiteit en diversiteit op basis van financiële verschillen.

Jeugdwerk: is de verzamelnaam die in Vlaanderen wordt gebruikt voor jeugdverenigingen zoals jeugdbewegingen, jeugthuizen, en speelpleinwerkingen.

De wettelijke definitie luidt: groepsgericht sociaal-cultureel werk op basis van niet-commerciële doelen voor of door de jeugd, die daaraan deelneemt op vrijwillige basis, in de sfeer van de vrije tijd, onder educatieve begeleiding en georganiseerd door particuliere jeugdverenigingen, of door gemeentelijke of provinciale openbare besturen. (Wikipedia, 2013)

In dit onderzoek wordt een enquête afgenomen bij het jeugdwerk. Ik bevroeg dus de jeugdwerkers van al het jeugdwerk in Mechelen. Leiders bij een Chiro, Jeugdwerkers bij J@M vzw, oud-leiding van Jamaswapi...

Bijvragen

- Zijn de beleidsdoelstellingen rond diversiteit in het jeugdwerk van Mechelen realistisch?
- Wat zijn realistische oplossingen om het jeugdwerk zo divers mogelijk te maken?

Stakeholders

2.1.5 J@M vzw-EVAP

J@M vzw Mechelen is, sinds twee jaar, een Extern Verzelfstandigd Agentschap (EVA-P). In deze vzw werden de activiteiten van de stad en van bestaande vzw's samengevoegd. J@M, vroeger bekend onder de naam: kinder- en tienerwerking Mechelen, organiseert jeugdwerk voor kinderen en tieners die binnen hun eigen maatschappelijke setting dikwijls weinig kansen krijgen om zich te ontplooiën en te ontwikkelen.

J@M is een boeiende en inspirerende werking en is gericht op:

1. Bevorderen van de toekomstmogelijkheden voor elk kind, tiener en jongere.
2. Belang van onderwijskansen en geëngageerd burgerschap.
3. Betrokkenheid van ouders.
4. Samenleven tussen jongens & meisjes.
5. Kinderen en tieners zijn waardevolle individuen die een plaats opnemen in de maatschappij.

Om deze doelstellingen te realiseren creëren de jeugdwerkers een jeugdwerksetting met een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod. J@M vzw is actief in 3 sectoren: Mechelen Centrum, Mechelen Noord en Mechelen Zuid. Over deze drie sectoren zijn 9 buurtgerichte kinderen/of tienerwerkingen actief.

Deze organisatie is 1 van de professionele jeugdwerkingen die door het beleid gezien wordt als toeleider. Volgens het beleid is het de taak van J@M om MKJ kennis te laten maken met jeugdwerk om ze erna door te verwijzen naar het vrijwillige jeugdwerk.

J@M is tevens de organisatie waar ik mijn derdejaars stage loop. Ik heb er gebruik van gemaakt om mijn onderzoek gedeeltelijk binnen mijn stageplaats te voeren. O.a. door een gesprek te hebben met mijn stagebegeleidster, Ellen Neefs, over dit thema. Daarnaast heb ik via een enquête alle jeugdwerkers van de organisatie kunnen bevragen.

2.1.6 Jeugddienst Mechelen

De Jeugddienst van Mechelen, beter bekend onder de naam Villa32, is een volledige stadsdienst.

Taken Jeugddienst:

- Vrijetijdsaanbod (Project Wolf, Club Kamikaze, Skaten en biken, Fuifbeleid, Perron M, Maanrockrally...
- Bieden van ondersteuning aan het vrijwillige jeugdwerk (Chiro, Scouts, KSA...)
- Inzetten op participatie van kinderen en jongeren aan het beleid van de stad.

In dit onderzoek is vooral hun tweede bezigheid van belang: ondersteuning bieden aan het vrijwillige jeugdwerk. Dit gebeurt in de vorm van een jeugdraad. De jeugdconsulent heeft als taak om de doelstellingen vanuit het beleid door te communiceren naar de verschillende jeugdbewegingen. Hij moet hun tevens ondersteunen in het ondernemen van acties rond deze doelstellingen. Tegelijkertijd heeft deze persoon ook de taak om in de omgekeerde richting te werken. Hij kaart problemen, noden en verwachtingen aan bij het beleid.

2.1.7 BINT-Brussel

BINT-Brussel is een animatorentraject voor tienermeisjes uit Brussel. De BINTmeisjes leren gedurende 2 jaar kennis maken met spel, begeleidingshouding, jeugdwerk in Brussel en met Chiro! Nadien krijgen ze hun diploma van animator in het jeugdwerk. BINT is Arabisch voor meisje en BINT focust vooral op Marokkaanse meisjes.

BINT-Brussel is een project van Chiro Vlaanderen. Het project werd opgestart vanuit een tekort aan Chiroleiding in Brussel. Tegelijk wist men dat er heel wat jonge mensen woonden die graag als vrijwilliger met jongeren wilde werken. Die vonden het echter niet evident om zomaar als leider of leidster aan te sluiten bij een Chirogroep. Met dit project wil Chiro meisjes bijeenbrengen die zich willen engageren. En dit in een veilige omgeving, om hen te laten proeven van het jeugdwerk en hen in contact brengen met de Chiro. Uiteraard is het de bedoeling dat we een aantal van hen later terugzien als leidster van één van de Brusselse Chirogroepen.

BINT won in het verleden voor dit project, al het Klein Duimpje van de Vlaamse Jeugdraad en de Sandor Szondi-prijs vanwege haar visie en beloftevolle karakter. (Jeugd, 2011)

Dit project is met andere woorden een succesverhaal als het gaat om diversiteit te creëren in het jeugdwerk. Daarom leek het me zeer logisch om met de coördinatrice van dit project een gesprek te plannen.

2.1.8 De Ambrassade

De Ambrassade is 1 van de grote spelers binnen het werkveld 'Jeugd' als het aankomt op ondersteuning, beleidsbeïnvloeding enz. Ambrassade wil de positie van kinderen en jongeren ondersteunen. Ze doen dit op drie manieren:

- Jeugdwerk zelf ondersteunen (via subsidies op Vlaams niveau)
- Ondersteuning Vlaamse jeugdraad (inhoud stofferen)
 - o Vlaamse jeugdraad bestaat uit zowel individuele jongeren als mensen uit jeugdverenigingen.
- Jeugdinformatie → in de jongerengids (doorspelen van info die het jeugdleven nodig heeft)

De organisatie zet in op diversiteit in jeugdwerk. Gedurende twee jaar liep er een project 'Divers Jeugdwerk', waarbij de focus vooral lag op etnisch-culturele diversiteit. Dit omdat het project gefinancierd werd vanuit de Koning Boudewijnstichting. Dit project werd onder meer geleid door Miet Neyens. Het leek me daarom relevant om met haar het gesprek aan te gaan over de visie die de Ambrassade hanteert in verband met diversiteit in het jeugdwerk.

2.1.9 DEMOS

Dēmos is een kenniscentrum, actief vanaf 2008. In 2008 werd er een decreet samengesteld dat moest zorgen voor meer participatie van kansengroepen aan samenleving. Dēmos houdt zich bezig met maatschappelijke en beleidsontwikkelingen in de sectoren cultuur, jeugdwerk en sport. Ze voeren onderzoek, publiceren deze, organiseren workshops... Naast dit onderzoek, geven ze advies aan zowel gemeentes, organisaties, sectoren en het hogere beleid. (DEMOS, 2014)

Kris De Visscher, medewerker bij Dēmos, werkt op het luik participatie van migranten, mensen met een beperking en mensen in armoede aan jeugdwerk. Twee van deze drie doelgroepen staan centraal in dit onderzoek. Vandaar dat het logisch was om het gesprek met Kris hierover aan te gaan.

2.1.10 Vrijwillig jeugdwerk Mechelen

Met vrijwillig jeugdwerk bedoel ik , al het jeugdwerk waar de begeleiding zich vrijwillig inzet om in het bestuur te zitten. Ze krijgen hier geen loon voor.

Mechelen telt maar liefst 10 Chirowerkingen, ze zijn zowel in het centrum als daarbuiten gelegen. Zij vertegenwoordigen hierbij het grootste deel van het traditionele jeugdwerk. Daarnaast zijn er acht scoutsgroepen en daarbij zijn zij de tweede grootste speler in het Mechelse jeugdwerk. Naast de overheersende Scouts- en Chirogroepen telt Mechelen ook één KSA (St.Jan Berchmans), één KLJ (Walem), één KSJ (Ter Hert), een JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu) en Jamaswapi.

Deze laatste is redelijk onbekend in het Vlaamse jeugdwerk maar bestaat echter al 50 jaar in Mechelen en is daar een echt begrip geworden. In het hartje van de binnenstad, meer bepaald aan de Gebroeders Verhaegenstraat, hebben zij hun lokalen waar ze elke zaterdagmiddag samenkomen met jongeren tussen 6 en 17 jaar oud. Deze bijeenkomsten staan bol van spel, sport, knutseltechnieken, uitstapjes, enz. Jamaswapi vraagt geen lidgeld en alle activiteiten zijn gratis behoudens heel af en toe een kleine bijdrage voor een speciale gelegenheid. (Verdeyen, 2014)

Ik heb ervoor gekozen om naast de jeugdwerkers binnen mijn stageplaats (J@M vzw), ook het vrijwillig jeugdwerk te bevragen. Dit gaat van leiding tot oud-leiding en administratieve vrijwilligers binnen de werkingen.

2.1.11 ROJM Mechelen

ROJM (Regionaal Open Jeugdcentrum Mechelen) is een organisatie die als doelgroep maatschappelijk kwetsbare jongeren heeft. ROJM is de tweede WMKJ die ik in dit onderzoek betrek.

ROJM staat voor:

- een brede basiswerking met o.a. een laagdrempelig jeugdhuis. De professionele begeleiding biedt tal van activiteiten en vormingen aan en zoekt en krijgt dagelijks het vertrouwen van de jongeren.
- een erg toegankelijk jeugdcentrum. Die wordt verzekerd door haar centrale ligging in de stad, de ruime openingsuren en de aantrekkelijke inrichting van de lokalen. De kwaliteit en de verscheidenheid aan activiteiten en vormingen zijn een troef van het centrum. Het professionalisme, de uitstraling en de beschikbaarheid van de geëngageerde begeleiders zorgen tenslotte voor een drempelverlagende factor. Eindresultaat is het ROJM waarin ook de minst sterke jongeren hun plaats kunnen vinden.
- een kwalitatief aanbod. Dat schuilt niet in dure of blinkende activiteiten, maar wel in de goede afstemming ervan op de jongeren. Dit is een meerwaarde die het ROJM aanbiedt. Hierdoor kan het moeilijk bereikbare jongeren stimuleren en zo meewerken aan een positief zelfbeeld.
- een prima begeleiding. Dit is een mix van professionalisme en engagement waarbij we aan een relatie van wederzijds respect bouwen. Om dit te bereiken werkt het

ROJM vaak met ervaringsdeskundigen en interculturele medewerkers die de leefwereld van de jongeren goed kennen. Die vertrouwensbasis zorgt ervoor dat het ROJM meer biedt dan een kwaliteitsvolle vrijetijdsbesteding.

(ROJM, 2013)

2.1.12 Beleidsmakers

Naast al de organisaties en personen uit het werkveld, moet ook het beleid bevroegd worden over de doelstellingen die zij stellen. Vandaar dat ik, na het beluisteren van de standpunten uit het werkveld, tevens het beleid van Mechelen vraag naar hun visie. Specifiek ga ik het gesprek aan met schepen van Jeugd uit Mechelen, Greet Geypen.

Greet Geypen is lid van de partij Open VLD en derde schepen van de stad Mechelen. Geypen is bevoegd voor: ruimtelijke ordening & stedenbouw, wonen, stadsvernieuwing, vastgoedbeleid, monumentenzorg, landbouw en jeugd en gezin.

Dit onderzoek staat in het teken van het beleid. Er wordt onderzocht welke acties het beleid in Mechelen reeds onderneemt om zijn doelstellingen waar te maken en of deze haalbaar zijn. Daarnaast wordt er bekeken of er andere acties ondernomen kunnen worden en naar welk resultaat deze acties kunnen leiden.

3 Onderzoeksmethode

Voor dit onderzoek ga informatie verwerven op heel wat verschillende manieren. Ik wil alle invalshoeken aan bod laten komen om daarna mijn eigen mening op punt te zetten. Om deze verschillende doelgroepen te bevrage zal ik gebruik maken van drie methodes. Naast de voorafgaande literatuurstudie, koos ik voor interviews en een enquête.

Interviews

3.1.1 Verantwoording

Interview leken mij een goede, doelgerichte methode om de info te bekomen die ik voor ogen had. Dankzij deze interviews heb ik heel wat nieuw materiaal toegereikt gekregen. Dit heeft mijn visie op het onderwerp volledig omgegooid. In het begin van dit onderzoek ging ik ervan uit dat diversiteit een evidentie is in het jeugdwerk. Het is iets waar elke jeugdwerking naar zou moeten streven. Door mijn eerste gesprekken ben ik vrij vlug van deze mening afgestapt.

Door dieper in te gaan op het onderwerp, aan de hand van een gesprek, kreeg ik vaak nieuwe kaders te horen die bevestiging geven aan de werkelijkheid. Voor mij heeft deze methode het gewenste resultaat behaald.

3.1.2 Verschillende interviews

Ik koos ervoor om 7 diverse interviews te doen. Voor het onderzoek was het erg relevant dat alle partijen gehoord werden door middel van een interview.

1. Ellen Neefs, vormingsmedewerker J@M vzw (WMKJ)
2. Sahd Saballah, coördinator ROJM (WMKJ)
3. Sofie Van Keymeulen, coördinatrice BINT-Brussel (jeugdwerking)
4. Miet Neyens, stafmedewerker Ambrassade (Steunpunt en belangenbehartiger Jeugd)
5. Kris De Visscher, medewerker DEMOS (kenniscentrum voor participatie en democratie)
6. Peter Meeussen, jeugdconsulent Mechelen (stadsdienst)
7. Greet Geypen, Schepen Jeugd Mechelen (beleid)

Enquête

3.1.3 Verantwoording

Omdat ik het jeugdwerk in Mechelen een stem wilde geven in dit onderzoek, vond ik het gepast om dit te doen via een vragenlijst. In de enquête bevroag ik het jeugdwerk omtrent het beleid van de stad. Door de enquête wil ik te weten komen hoe zij dit beleid ervaren of niet ervaren en hoe ze er naar kijken: positief of negatief.

Ik gebruikte voor alle jeugdwerkers uit elk soort jeugdwerk dezelfde vragenlijst. De manier waarop ik de enquête aanbood verschilde van jeugdwerking tot jeugdwerking. Omdat ik zowel het vrijwillige jeugdwerk als de jeugdwerkers bij J@M vzw bevroagd heb, moest ik op zoek gaan naar een efficiënte manier om zoveel mogelijk respons te krijgen.

Voor het verspreiden van de vragenlijst bij leiding en oud-leiding van het vrijwillige jeugdwerk (Chiro, Scouts, KSA...) heb ik de hulp ingeroepen van Peter Meeussen (jeugdconsulent). Via hem kwam ik te weten dat er een Facebookgroep is waar alle leiding en oud-leiding in zitten. Daarnaast heeft hij de vragenlijst ook op een forum gezet waar deze jeugdwerkingen info met elkaar uitwisselen. Tevens stuurde ik naar de overige jeugdwerkingen een mail met daarin de link naar de enquête.

Om zoveel mogelijk respons te krijgen van de jeugdwerkers bij J@M vzw, ging ik anders te werk. In overleg met de stafleden van de organisatie, kreeg ik de kans om op elk sectoroverleg langs te gaan. Daar kreeg ik de tijd om de enquête toe te lichten en schriftelijk te laten invullen door de jeugdwerkers.

3.1.4 Deelnemersenquête

Ik koos ervoor om zowel de leiding en oud-leiding van het vrijwillig jeugdwerk als de jeugdwerkers bij J@M te bevragen via een enquête. De medewerkers van ROJM kon ik niet meer bevragen wegens tijdgebrek.

Voor de vragenlijst kreeg ik respons van 39 personen. Dit is een relevant cijfer om enkele conclusies uit te trekken.

Focusgroep

Ik koos er bewust voor om geen focusgroep te organiseren met al de mensen die ik interviewde. Ik was mij bewust van de risico's die er bij komen kijken en ik ben realistisch gebleven over de tijd die ik had om dit thema te onderzoeken.

4 Resultaten

Interviews

4.1.1 Gesprek met Sofie Van Keymeulen (coördinatrice van BINT Brussel). 24/102014

BINT Brussel is een animatorentraject voor tienermeisjes uit Brussel. De BINTmeisjes leren gedurende 2 jaar kennis maken met spel, begeleidingshouding, jeugdwerk in Brussel en met Chiro! Nadien krijgen ze hun diploma van animator in het jeugdwerk. BINT is Arabisch voor meisjes en BINT focust vooral op Marokkaanse meisjes.

We hadden een heel interessant gesprek. Aan het begin van het gesprek hebben we het even gehad over de woordkeuze die ik zal gebruiken in mijn onderzoeksvraag. Voordien kwam het woord 'regulier' vaak aan bod in mijn uitspraken. Sofie wees mij erop dat dit woord een negatieve bijklank heeft. Als je het woord 'regulier' ('*wat algemeen gebruikt of gedaan wordt*' (Encyclo.nl)) gebruikt bij het verwijzen naar jeugdwerk/jeugdbewegingen, zeg je dat het andere jeugdwerk niet regulier is. Men sluit met dit woord eigenlijk niet-traditioneel jeugdwerk uit. Daarom verkies ik om de woord 'traditioneel', 'niet-traditioneel' of 'allochtoon jeugdwerk' te gebruiken bij verdere interviews en in mijn onderzoek. Traditioneel verwijst naar 'zoals we dat al heel lang gewend zijn' (Encyclo.nl). En zo is het ook. Jeugdbewegingen als Chiro, Scouts, KAJ, KLJ ... kennen we al langer en hebben een decennia lange geschiedenis in ons land. Allochtoon jeugdwerk daarentegen niet.

Voor het interview las ik een onderzoek over allochtoon jeugdwerk en waarom deze vorm van jeugdwerk ontstaan is. Op een zeker moment haalt men het verschil in engagement aan. 'Traditioneel jeugdwerk' is hoogdrempeliger omdat het een langdurig engagement vraagt van zijn leden. Terwijl jeugdwerkvormen als jeugdhuizen, Grabbelpas enz. laagdrempeliger zijn. Ik wilde hierover de mening van Sofie weten. Zij ervaart dit anders binnen de werking BINT. Het engagement bij deze meisjes is niet bepaald korter. Integendeel, zij gaan een engagement aan van 2 jaar om hun traject volledig af te leggen.

Sofie gaf me ook een stukje geschiedenis mee over het ontstaan van jeugdwerkingen. Bij het ontstaan van jeugdwerkingen, waren er allemaal verschillende soorten. Je had de KAJ voor de kinderen van arbeiders, KLJ was voor kinderen van boerengezinnen... Dus voor elk kind uit een verschillende laag uit de samenleving was er een aparte werking. Pas daarna kwamen jeugdwerkingen als Chiro en Scouts die een werking opstartte voor kinderen vanuit alle niveaus van de samenleving. Vooral Chiro zet(te) erg in op het creëren van een inclusieve werking. Maar tot op de dag van vandaag bereiken ze vooral de middenklassenkinderen. Na al die inspanningen vanuit de jeugdbewegingen zijn er nog steeds kinderen die 'uit de boot vallen'. Hier werden andere werkingen voor opgestart, die meer inspeelde op bepaalde behoefte van een groep. Nu reist natuurlijk de vraag, na het (opnieuw) ontstaan van deze aparte werkingen zoals allochtoon jeugdwerk, of we niet terug moeten naar de specifieke opsplitsingen van vroeger? Dus jeugdwerk voor de midden- en hoge klasse en jeugdwerk voor de lage klasse of maatschappelijk kwetsbare kinderen. Bereikt het jeugdwerk in zijn groot geheel dan niet meer kinderen/jongeren? Maar hoe zit het dan met inclusie? Hoe zit het dan met het 'wij-zij-verhaal'? Leren we de ander niet juist kennen/accepteren/respecteren door er mee in contact te komen?

Allemaal vragen die onderzocht en argumenten die afgewogen moeten worden.

Nota: Dit interview werd afgenomen in oktober 2014. Doorheen de maanden is mijn visie op bepaalde zaken verandert. In vorige uiteenzetting vertel ik dat ik verkies om met de woorden 'traditioneel', 'niet-traditioneel' en 'allochtoon' jeugdwerk wil werken. Dit is echter gewijzigd na enkele gesprekken met andere experts uit de praktijk. Deze woorden zorgen voor het befaamde 'hokjesdenken', terwijl we hier eigenlijk van af willen stappen. In volgende gesprekken wordt duidelijk waarom ik niet meer voor deze woorden kies.

4.1.2 Gesprek met Peter Meeusen (Jeugdconsulent jeugddienst/Villa 32 Mechelen) 4/11/2014

Mijn tweede interview was eerder informeel. Het vond plaats tijdens mijn pre-stage waarin ik begeleid werd door Peter Meeusen van Villa 32.

Tijdens een kort intermezzo vroeg ik hem naar zijn visie over de toegankelijkheid van het jeugdwerk. Hij kwam meteen met een iets andere visie dan die van Sofie (zie vorig interview). Hij zei me dat iedereen zijn eigen interesses heeft. Hij vergeleek het met festivals of concerten. Je gaat op een Metal festival geen mensen tegenkomen die graag naar Techno luisteren.

Wat Peter daarna ook zei, is dat je kinderen en jongeren niet mag 'pushen' om in het traditioneel jeugdwerk te gaan. De jeugddienst van Mechelen moet zorgen dat alle werkingen zo gekend mogelijk raken zonder jongeren te dwingen om ergens deel van uit te maken. Daarnaast moeten jeugdbewegingen ervoor zorgen dat ze laagdrempelig zijn. Maar dan blijft het nog steeds de keuze van de ouders, kinderen en of jongeren zelf of ze zich goed voelen bij een bepaalde werking of niet.

Verder haalde Peter de visie vanuit de stad aan. Meer bepaald de visie van de schepen van Jeugd Greet Geypen. In het beleidsplan staat dat er meer gewerkt moet worden aan diversiteit in het traditionele jeugdwerk. Met als grotere doel: dat er binnen 4 à 5 jaar geen andere, 'niet-traditioneel' jeugdwerkingen meer hoeven te bestaan. Bijgevolg moet de jeugddienst geen aparte ondersteuning meer voorzien voor 'niet-traditioneel' jeugdwerk. Wijkgericht werken moet de taak worden van klassieke jeugdbewegingen. Zij moeten de weerspiegeling vormen van de wijk waarin ze gevestigd zijn. Dit vergt een hele inspanning vanuit de 'traditionele' jeugdbewegingen want zij zullen hun aanbod dus moeten aanpassen. Hier is de jeugddienst van Mechelen het er niet mee eens (informeel, zij mogen hun hier publiek niet over uitspreken, intern wordt hier wel over gesproken). Volgens hen is dit zeer kort door de bocht. Dit zou meermaals aangekaart zijn op bijeenkomsten met de bevoegde schepen, zonder resultaat.

Dilemma: Jeugddienst van Mechelen is een volledige staddienst, met als gevolg dat zij de visie van de stad moeten volgen. Moeilijk als je er niet helemaal zelf achter staat.

4.1.3 Gesprek met Ellen Neefs, vormingsmedewerker van de Kinder- en Tienerwerking van Mechelen (J@M vzw). 9/12/2014

Ellen is mijn stagebegeleidster voor de derdejaars stage.

Dit was ook eerder een informeel gesprek. Ik vroeg haar naar haar visie over de toegankelijkheid van het traditioneel jeugdwerk. Ook Ellen liet verstaan dat de opgelegde doelstelling vanuit het lokaal beleid min of meer absurd zijn. De ondersteuning die op dit moment vanuit de overheid geboden wordt aan allochtoon jeugdwerk staat nog steeds niet op punt volgens haar. Om dan al te gaan spreken over een stopzetting van deze ondersteuning, zonder dat die uit zijn vruchten afgeworpen heeft, is nogal zinloos.

Daarnaast is het onlogisch om te denken dat werkingen als de KTW van Mechelen binnenkort geen ondersteuning meer nodig zal hebben. Zulke werkingen zullen in de toekomst meer dan ooit nodig zijn. We zijn van "diversiteit in steden" naar "superdiversiteit in steden" aan het evolueren. Dit wil zeggen dat er steeds meer en meer jongeren zullen bijkomen in steden die nood hebben aan werkingen als de KTW van Mechelen. Door te denken dat we terug kunnen in de geschiedenis, waar we allemaal in het traditionele jeugdbewegingen zaten, is redelijk absurd. We kunnen niet terug naar de tijd van toen.

In de loop van ons gesprek kwamen we tot de inhoud van de verschillende soorten van jeugdwerkingen. We kwamen tot de conclusie dat er weinig verschillen zijn. Ze werken allemaal rond het versterken van jongeren door in te zetten op de competenties en talenten van jongeren. Door allerlei activiteiten te organiseren leren de jongeren zelf hun talenten kennen, dit geeft zelfvertrouwen en kracht die ze doorgaans kunnen gebruiken in het dagelijkse leven.

Hierop volgend kwam aan bod waar de verantwoordelijkheid dan moet gelegd worden, als het komt op het toegankelijker maken van het klassieke jeugdwerk. Is dit de taak van de leiding in het 'traditionele jeugdwerk'. Zo komt het over vanuit de overheid. 'Traditioneel jeugdwerk' krijgt subsidies als ze extra moeite doen om maatschappelijke kinderen en jongeren te werven. De leiding moet dus meer inspanning doen om deze jongeren te overtuigen om in de werking te komen. Is dit niet eerder de taak van de overheid? Of moeten we kijken naar het allochtoon jeugdwerk? Zijn zij het die een opstapje moeten vormen naar het klassieke jeugdwerk?

4.1.4 Gesprek met Miet Neyens (stafmedewerkster Ambrassade) 26/03/2015

Miet Neyens is stafmedewerkster bij Ambrassade. Ze werkt er 5 jaar en houdt zich bezig met het thema diversiteit.

Sinds de besparingen wordt er steeds minder ingezet op diversiteit. Daarom dat men meer met partners ging samenwerken. Bv. Het project 'Divers Jeugdwerk'.

Dit project is ontstaan vanuit de vraag van de Koning Boudewijnstichting. Zij richten zich vooral op het allochtoon jeugdwerk. Hierrond werd eerder al jaarlijks een kleiner bedrag voor uitgetrokken om projectjes rond te doen. In 2012 werd de beslissing gemaakt om het geld van drie jaar te bundelen om 1 groot project te doen, 'Divers jeugdwerk'.

Ambrassade wil de positie van kinderen en jongeren ondersteunen. Ze doen dit op drie manieren:

- Jeugdwerk zelf ondersteunen (via subsidies op Vlaams niveau)
- Ondersteuning Vlaamse jeugdraad (inhoud stofferen)
 - o Vlaamse jeugdraad bestaat uit zowel individuele jongeren als mensen uit jeugdverenigingen.
- Jeugdinformatie → in de jongerengids (doorspelen van info die het jeugdleven nodig heeft)

Er was de constante vraag in de Ambrassade: Hoe kan de Ambrassade het jeugdwerk ondersteunen rond het thema 'diversiteit'.

De Ambrassade ziet het begrip diversiteit heel breed: op vlak van gender, leeftijd, geslacht, cultuur, maatschappelijk kwetsbaar...) Het project 'Divers Jeugdwerk' focust meer op het aspect allochtoon jeugdwerk, omdat de opdracht (en dus ook het geld) van de Koning Boudewijnstichting komt. Dit is ook de focus die ik leg in mijn onderzoek.

In het project ziet de Ambrassade diversiteit op twee manieren:

1. Jeugdwerk als Chiro of Scout ondersteunen in het toegankelijkheidsverhaal. Om zo meer diversiteit in eigen werking te creëren.
2. Zelforganisatie, die ontstaan vanuit de specifieke noden van een bepaalde groep kinderen en jongeren, ondersteunen. Hier is het aspect van 'vrijheid van verenigingen' erg belangrijk. Dit is het aspect waarin men diversiteit wil creëren in het jeugdwerklandschap.

Het is een EN-EN-verhaal waarin men enerzijds streeft naar inclusief jeugdwerk en anderzijds doelgroep specifieke jeugdwerkingen. (Dit is ook het verhaal dat Tinneke Van De Walle brengt in puntje *1.3.3 Inclusief en doelgroepspecifiek jeugdwerk*). Volgens Tinneke Van De Walle is het toekomstperspectief niet volledig inclusief en het is evenmin volledig doelgroepspecifiek. Het gaat dus niet meer om een of-ofverhaal. Het onderzoek van Tinneke Van De Walle suggereert dat een en-enverhaal, dus inclusie en doelgroepspecifiek jeugdwerk, elkaar in de praktijk goed aanvullen.

Wat de Ambrassade specifiek doet is: (bv.) Chiro uitdagen om op andere manieren diversiteit te creëren of samen te werken met zelforganisaties.

Bonding – Bridging – Biding

Integratie binnen een organisatie is niet prioritair maar wel bruggen bouwen tussen verschillende organisaties.

Een mooi voorbeeld hiervan is Chiro BINT Brussel of de Uitwijker van Scouts.

Ambrassade wil een heel continuüm uitbouwen in het jeugdwerk. De tweedeling die hierboven gemaakt wordt: Chiro en Scouts tegenover zelforganisatie, moet weggewerkt worden. Het jeugdwerk moet als een mozaïek zijn. Allemaal kleine deeltjes waar je geen tweedeling hebt maar een 'duizenddeling' bij wijze van spreken.

De Ambrassade vindt dat elk specifiek jeugdwerk de kans moet krijgen om te groeien. Zij zien elk jeugdwerk als doelgroep specifiek jeugdwerk. Zowel een ROJM als een KLJ werkt doelgroep specifiek. Dit zorgt ervoor dat we minder in tweedelig jeugdwerk denken en het

wij-zij-gevoel afneemt. De Ambrassade weigert om in deze tweedeling te denken. → We moeten afstappen van begrippen als 'regulier' en 'traditioneel' jeugdwerk. Want als we in deze termen spreken, is er ook zoiets als 'niet-regulier' en 'niet-traditioneel' jeugdwerk. Ik volg hen in deze visie. Het is echter een moeilijke taak om geschiktere verwoording te zoeken.

De verantwoordelijkheid om deze 'mozaïek' uit te bouwen ligt zowel bij het jeugdwerk als het beleid.

- Jeugdwerk moet zicht bewust zijn van de maatschappelijke rol die het inneemt. Als jeugdwerk relevant wil blijven, moet het mee evalueren met de tendensen in de samenleving. Elke organisatie moet dit voor zichzelf uitmaken. Jeugdwerk mag geen eiland zijn met eigen regels maar moet zijn politieke rol opnemen.
- Leer uzelf als organisatie in vraag stellen, is de boodschap van de Ambrassade.
- Ambrassade is er om het jeugdwerk hierin te sensibiliseren en ondersteunen maar niet enkel over toegankelijkheid. Ook ze willen aanzetten tot reflectie over eigen organisatiedoelen en manieren van werken.
- Er is een werkgroep 'Diversiteitsbeleid' opgericht vanuit een nieuwe dynamiek in het jeugdwerk om het beleid te beïnvloeden. Deze werkgroep kwam er omdat de visie van het beleid op diversiteit een andere klemtoon heeft dan de visie van het jeugdwerk zelf.

Beleidsvisie

Het beleid vertrekt vanuit inclusie. Het ideaal beeld dat iedereen zijn thuis vindt in een Chiro of Scouts. Integratie van alle zelforganisaties in het jeugdwerk dat al langer bestaat. Organisaties als J@M vzw en ROJM worden gezien als toeleiders. Zij moeten ervoor zorgen dat hun specifieke doelgroep doorstroomt naar jeugdbewegingen als KLJ, Scouts... Zodat deze organisaties zelf overbodig worden.

Deze gedachte is volgens de visie van de Ambrassade erg fout. Het is onrealistisch om te denken dat diversiteit kan verholpen worden. Diversiteit is iets dynamisch en is dus constant in beweging. Het is een structureel gegeven dat niet meer terug gedraaid kan worden. Diversiteit is een feit en een realiteit. Steeds meer komt het begrip 'Superdiversiteit' aan bod. Naast de klassieke elementen van diversiteit zoals geslacht, leeftijd, religie, sociaaleconomische status, seksuele geaardheid etc. komen nieuwe elementen zoals verschillende immigratiestatus en de bijbehorende (ingeperkte) rechten van nieuwkomers, hun onderwijs- en arbeidservaring, en hun ervaringen met administraties. Al deze factoren hebben invloed op de levens van mensen en bepalen die levens zelfs in grote mate. Nieuwe vragen steken de kop op en vragen om nieuwe antwoorden. Dit dwingt ons om onze eigen fundamenten en vanzelfsprekendheden telkens opnieuw in vraag te stellen en met andere ogen te leren kijken naar de sociale realiteit.²

² DE AMBRASSADE; Bureau voor jongerenzaken. Superdiversiteit. 29/03/15. Internet: <https://ambrassade.be/thema-algemeen/inclusie/wat-we-weten/superdiversiteit>

Enkele uitdagingen

- Afschaffing Decreet Lokaal Jeugdbeleid

Het decreet lokaal jeugdbeleid is afgeschaft en de subsidies die Vlaanderen aan de gemeenten verdeelde voor het voeren van een lokaal jeugdbeleid, worden toegevoegd aan het gemeentefonds³. Dit brengt veel onzekerheid met zich mee. Vooraf werd er met dit budget ingezet op het creëren van diversiteit op lokaal niveau. Nu is het echter onzeker dat dit geld nog naar het lokaal jeugdwerk zal gaan, laat staan dat het ingezet wordt op diversiteit.

- Financiering zelforganisaties

'Zelforganisaties' als allochtoon jeugdwerk, die specifiek inspelen op de noden van bepaalde kinderen en jongeren, vallen niet onder enige vorm van subsidiëring. Zij doen voornamelijk beroep op federaties. Federaties als Formaat, PAJ (Platform Allochtoon Jeugdwerk)... Deze federaties vallen onder het decreet Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk. Als je mee redeneert, klopt dit niet helemaal. Deze federaties ondersteunen de zelforganisatie puur uit 'goodwill' maar dit is eigenlijk niet hun taak. Dit brengt mij meteen bij de volgende uitdaging: Beleidsbeïnvloeding.

- Beleidsbeïnvloeding

Met de werkgroep Diversiteit (eerder reeds vermeld) wil men het beleid bewust maken van de realiteit rond diversiteit. Je kan niet elke jongere toeleiden naar een Chiro of KSA want ook zij werken doelgroepspecifiek en dus niet op maat van elke jongere. Vandaar dat het beleid ook deze nieuwe zelforganisaties een kans moet geven. Dit begint al met het erkennen van de specifieke noden en het aanbieden van ondersteuning.

Conclusie

Wat ik zeker onthoud uit dit interview is de positieve gedachte waarmee de Ambrassade diversiteit bekijkt. Diversiteit is iets dynamisch, iets waar constant aan gewerkt moet worden. Maar dat maakt het juist zo interessant en leuk om aan te werken.

Filip Coussée

Tijdens het gesprek met Miet kwam er een interessante theorie van Filip Coussée naar boven die nieuw was voor mij. Hieronder geef ik even een korte samenvatting weer.

5 B's : dienstverlening waartoe de gemeenschap verbonden is.

³ VVJ; Vlaamse Vereniging Jeugddiensten. LOKAAL JEUGDWERK EN JEUGDBELEID GESLACHTOFFERD. 29/03/15. Internet: <http://www.vvj.be/node/4485>

- ➔ finaliteit ligt in het realiseren van hefboomen naar maatschappelijke verandering, zodat er een grotere gelijkheid ontstaat in de mogelijkheden om een menswaardig bestaan te realiseren (Bouverne-De Bie, 2007).

Van toegankelijkheid naar bruikbaarheid.

5 B's:

- 1) **Betaalbaarheid:** 20/80 regeling (lidgeld, uniform, kampmateriaal en verlaagde prijzen voor zomerkampen, uitstappen, vrijetijdspas,...)
- 2) **Bereikbaarheid:** op eigen kracht of collectieve vervoersregelingen, dicht of ver van huis, opvang, reservaties,...
- 3) **Beschikbaarheid:** mogelijkheid beroep te doen op een aanbod zonder voorwaardelijke toelatingsvereisten.
Mogelijkheid een stabiele relatie met de begeleiding uit te bouwen...
- 4) **Begrijpbaarheid:** mensen moeten hun situatie niet 'uit handen geven' omdat het aanbod ondersteunend werkt om betekenis te geven aan de leefwereld.
Existentiële vragen kunnen en durven stellen vanwege onbegrip en vervreemding, marginalisering en sociale uitsluiting aan zowel jeugdwerker als aan andere kinderen
- 5) **Bruikbaarheid:** participatie aan het aanbod verandert iets concreet dat als betekenisvol gezien wordt.
Ruimte voor betekenisverlening impliceert voor kinderen dat ze zich bewust kunnen worden van hun maatschappelijke positie, maar ook dat toekomstdromen en verlangens gerealiseerd kunnen worden

De eerste twee B's zijn bekende participatiedrempels waar het beleid al meerdere malen op in zette. De 3 laatste daarentegen zijn onderbelichte participatiedrempels, maar daarom niet minder relevant. ⁴

4.1.5 Gesprek met Kris De Visscher DEMOS 31/03/2015

Korte inleiding

Dēmos is een kenniscentrum, actief vanaf 2008. In 2008 werd er een decreet samengesteld dat moest zorgen voor meer participatie van kansengroepen aan samenleving. Dēmos houdt zich bezig met maatschappelijke en beleidsontwikkelingen in de sectoren cultuur, jeugdwerk en sport. Ze voeren onderzoek, publiceren deze, organiseren workshops... Naast dit onderzoek, geven ze advies aan zowel gemeentes, organisaties, sectoren en het hogere beleid. (DEMOS, 2014)

Op 9 januari 2008 keurde het Vlaams Parlement het "decreet houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport" goed. Dit decreet spitst zich toe op het verbreden en verdiepen van de participatie

⁴ Het werken aan de 5 B's in de eigen organisatie: concrete ervaringen van kinderen en ouders. Studiedag dinsdag 28 juni 2011 – workshop. PowerPoint internet: http://www.sociaalcultureel.be/jeugd/onderzoek/vrijetijd_armoede/20110628_presentatie_sessie2_UGent.pdf

van zoveel mogelijk burgers aan sport, cultuur en jeugdwerk in Vlaanderen. Het wil daarom de ontwikkelingen binnen het veld, gericht op verrijking, verbreding en vernieuwing/verdieping optimale kansen geven. Om al deze initiatieven te ondersteunen, voorziet het decreet in de subsidiëring van twee organisaties die zich expliciet richten tot respectievelijk de verbreding en de vernieuwing/verdieping van de participatie, en dit over de verschillende sectoren heen. Deze organisaties zijn Dēmos en Cultuurnet.

Het participatiedecreet voorziet in categoriale acties, gericht op het omgaan en slechten van participatiedrempels bij kansengroepen. Kansengroepen worden gedefinieerd als een geheel van personen die omwille van één of meer gemeenschappelijke persoons- of situationele kenmerken bijzondere beleidsuitdagingen stelt met betrekking tot maatschappelijke participatie in het algemeen en cultuur-, jeugdwerk- en sportparticipatie in het bijzonder. Hierbij worden de volgende categorieën benoemd:

- personen in armoede;
- gedetineerden;
- personen met een handicap;
- mensen van etnisch-cultureel diverse afkomst;
- gezinnen met kinderen

Eveneens wordt de mogelijkheid gecreëerd voor een of meerdere jaarlijkse projectoproepen, waarbij een specifieke doelgroep of een specifiek thema tijdelijk in de kijker wordt gezet. Dergelijke proeftuinen zijn initiatieven die met oog op methodische of inhoudelijke vernieuwing en op projectmatige wijze inspelen op nieuwe ontwikkelingen en behoeften in de cultuur-, jeugd- of sportsector en waarvan de projecttermijn beperkt blijft tot maximaal vijf jaar. (overheid, 2008)

Even kort: Wat doet Dēmos juist?

Dēmos werkt op drie vlakken: cultuur, sport en jeugdwerk (zoals beschreven in het participatiedecreet). Daarnaast wordt het gegeven 'kansengroepen' opgesplitst in drie specifieke groepen mensen: migranten, mensen met een beperking en mensen in armoede. Kris De Visscher werkt binnen Dēmos rond het vlak jeugdwerk en een klein deeltje cultuur voor mensen met een beperking (zie schema).

	Jeugdwerk	Sport	Cultuur
Migranten	<i>Kris</i>		
Mensen met een beperking	<i>Kris</i>		<i>Kris</i>
Mensen in Armoede	<i>Kris</i>		

Dēmos is één van de twee organisaties die ontstaan is uit het Participatiedecreet. Hun taak bestaat erin om participatieve projecten te adviseren en ondersteunen waar nodig. Hetzelfde doet Dēmos voor lokale netwerken en sectoren. Daarnaast neemt het kenniscentrum actief deel aan werkgroepen om het beleid te beïnvloeden. Op dit moment komen er enkele mensen met expertise samen in een werkgroep 'Diversiteitsbeleid'. Kris De Visscher is één van deze personen. Deze werkgroep zit regelmatig samen om te bekijken wat het beleid kan doen ter ondersteuning van een divers jeugdwerk.

Uit bovenstaande informatie leek het me zeer relevant om Kris De Visscher te vragen voor een gesprek in verband met mijn onderzoek. Hij rijkte me enkele interessante denkbeelden aan, zowel van uit het beleid, als vanuit zijn organisatie. Ik zet het even op een rij.

Beleid

Het beleid heeft 2 belangrijke doelstellingen rond jeugdwerk.

1. Jeugdwerk voor iedereen. Er moet voor alle kinderen en tieners jeugdwerk zijn.
2. Jeugdwerk moet kinderen en tieners verbinden met elkaar.

De eerste doelstelling ijvert ervoor dat alle kinderen en jongeren onbeperkt gebruik kunnen maken van het jeugdwerk. Er moeten zo weinig mogelijk drempels zijn om te kunnen participeren aan vrijetijdsbesteding. Hier heeft het beleid de laatste jaren reeds op ingezet. Bv. Oprichting werkgroep "werken met maatschappelijke kwetsbare kinderen en jongeren", de vrijetijdspas (Cultuur, Jeugd, inburgering) zie ook VAPA... Ook werd er op lokaal niveau ingezet om jeugdwerkingen aan te zetten tot het toegankelijker maken van hun werking, Sociaal huis (OCMW) dat tussenkomt bij het betalen van lidgelden... Dit zijn vooral maatregelen die inspelen op het financiële aspect van kwetsbare groepen. Er zijn echter nog andere aspecten die meebepalen of kinderen en jongeren deelnemen aan 'het jeugdwerk'.

De tweede doelstelling is een droom van het beleid. Men ziet het jeugdwerk als een integrerende factor. Deze beleidsdoelstelling is een utopie waarin alle kindjes (jongens/meisjes, arm/rijk, blank/bruin, Vlaams/Waals...) in één jeugdwerking samen spelen.

Uit onderzoek blijkt dat deze 2 doelstellingen samen niet realiseerbaar zijn.

Enerzijds wil het beleid dat het jeugdwerk ingericht wordt zodat iedereen bereikt wordt. Dit wil zeggen dat er jeugdwerk op maat voorzien moet worden want elk kind heeft andere noden. Anderzijds is er de droom dat alle kinderen samen in één werking bij elkaar spelen.

Dat het beleid deze doelstelling zo opstelt komt door verschillende zaken:

- Beleidsmakers hebben vaak een te oppervlakkige kennis van de materie.
- Ze gaan vaak hun eigen ervaring veralgemenen.
- Ze zien 'spelen' als iets universeel. 'Elk kind houdt van spelen'.

→ Langs de andere kant kijkt het buitenland (Nederland, Frankrijk, Engeland) op naar ons jeugdwerk. Dit wil zeggen dat ons jeugdwerk 'anders speelt' dan in het buitenland. Zo universeel is spelen dan toch niet...

Veel mensen zien jeugdwerk als iets typisch Vlaams en zijn er trots op. Om iets te veranderen waar men trots op is, is erg moeilijk. Vandaar dat men vaak een eenzijdige

integratiegedachte verwacht. 'Zij moeten zich aanpassen aan ons jeugdwerk want het is iets van ons.'

Men kijkt ook vaak naar de geschiedenis: 50 à 60jaar geleden is het jeugdwerk van start gegaan om bv kinderen uit arbeidersgezinnen te integreren in de samenleving. Vandaar de gedachte dat men maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren in 'het jeugdwerk' moet duwen om hen zo omhoog te duwen op de sociale ladder.

Dēmos

Het beleid heeft dus de hardnekkige overtuiging om jeugdwerk te zien als integrerende factor. Terwijl het jeugdwerk dit anders ziet. Als adviserend orgaan (Dēmos) is het moeilijk om de beleidsgedachten helemaal om te draaien. Daarom moet men strategisch handelen. Er zal een middenweg gezocht moeten worden. Een middenweg zou zijn dat er een heel divers jeugdwerk gecreëerd wordt maar dat ze onderling wel verbonden zijn met elkaar.

Ik leg het even uit met een voorbeeld vanuit Mechelen.

ROJM is een jeugdhuis voor maatschappelijk kwetsbare jongeren. Ze bestaan uit deelwerkingen waaronder een jobclub, instuif, sport en projecten waarin men werkt aan ondernemerschap of artistieke ontwikkeling. Ze willen jongeren kansen bieden en sterker maken zodat ze deze capaciteiten kunnen meenemen in de samenleving.

ROJM krijgt zijn financiële middelen van de stad Mechelen en een deel van Vlaanderen. Bart Somers (burgemeester van Mechelen) moet kunnen verklaren aan zijn schepencollege of zelfs aan zijn inwoners, waarom er geld naar ROJM vloeit. Hij moet argumenten op tafel kunnen leggen waarom ROJM goed is voor de samenleving. Vandaar dat ROJM op lange termijn draagvlak moet creëren door verbindingen te leggen met andere organisaties. De stad mag ROJM niet zien als 'toeleider' en denken dat ROJM binnen enkele jaren niet meer nodig gaat zijn.

Dēmos zegt dat een divers jeugdlandschap zeker niet mis is. Zo vinden ze dat werkingen als ROJM en J@M moeten blijven bestaan. Jeugdwerk voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren legt vaak de klemtoon van hun activiteiten anders dan een Chiro of KLJ. WMKJ's (werking maatschappelijk kwetsbare jeugd) zijn niet enkel bezig met 'spelen' maar ook met de buurt, welzijn, onderwijs... Kan men verwachten van een Scoutswerking om deze taken op zich te nemen?

Waar ligt de verantwoordelijkheid dan?

In theorie stelt men een combinatie voor van Bonding – Bridging - Building.

- Goodwill om er samen voor te gaan.
- Wens van de politiek om kinderen en jongeren te verbinden.
- Wil om de situatie van maatschappelijk kwetsbaren te verbeteren
- ➔ Dit heeft meer te maken met beeldvorming, dan met geld dat het beleid geeft aan de sectoren/werkingen.
- ➔

In de praktijk is het anders: **een vicieuze cirkel**

1. Beleid stelt de vraag aan nationale koepels of lokale jeugddiensten om te werken aan diversiteit.
2. Op hun beurt stellen de lokale jeugddiensten deze vraag aan de jeugdbewegingen. Maar deze zijn autonoom en hun draagvlak is te beperkt om actie te ondernemen.
3. Dus de vraag gaat terug naar het beleid.
4. Daarna komt de vraag vanuit het beleid wat de jeugdwerkingen nodig hebben om hun acties te ondernemen. Geld en/of ondersteuning?

Er is een duidelijk verschil in de beleidsvoering naar het jeugdwerk tegenover naar maatschappelijke kwetsbaren. Het jeugdwerk wordt met een fluwelen hand aangepakt terwijl maatschappelijk kwetsbare personen geconfronteerd worden met een dwingend beleid.

4.1.6 Gesprek met Sahd Jaballah (coördinator van ROJM) 2/04/2015

ROJM staat voor Regionaal Open Jeugdcentrum Mechelen. ROJM is een erg toegankelijk jeugdcentrum met een kwalitatief aanbod waarbij ze begeleiding op maat aanbieden.

Het vrijetijdsaanbod binnen ROJM is voornamelijk gericht op jongens. Er is een voetbalcompetitie, boksclub, fitness, pingpongtafels, cinemazaal en danszaal. Sinds enkele jaren werkt ROJM ook aan een meisjeswerking.

Naast een aanbod in vrijetijd, speelt ROJM in op de maatschappelijke noden van de doelgroep. Maatschappelijke noden in de vorm van schoolachterstand, zwakkere positie op de arbeidsmarkt, problematische woonomstandigheden... Om in te spelen op deze noden heeft ROJM een heel aangepast aanbod. Ze doen allerlei projecten in de vorm van tewerkstelling, artistieke ontwikkeling en ondernemingsschap. De Jobclub en Instuif zijn vaste deelwerkingen binnen ROJM.

ROJM geeft zichzelf een opvoedende taak in het leven van de vele jongeren die ze aantrekken. Voor deze jongeren is het jeugdcentrum erg belangrijk, ze komen er dagelijks naartoe en zien het als hun tweede thuis. Volgens 1 van de medewerkers van ROJM, bestaat het jeugdcentrum en andere WMKJ, door de tekorten van de overheid. Werkingen als deze zouden niet nodig zijn als het beleid de grondlaag van de problemen zou aanpakken: racisme en discriminatie. Deze twee zaken komen in alle aspecten van onze samenleving voor. Het begint al in het onderwijs en wordt doorgetrokken tot op de arbeidsmarkt.

Te vaak wordt het jeugdwerk gezien als de plaats waar discriminatie en racisme geen kans krijgt. Maar vaak bereikt jeugdwerk een groot deel van de jongeren niet. Wat wel een sterkte is in Vlaanderen, is het erg divers aanbod aan jeugthuizen. Maar dat wilt het beleid volgens ROJM afbreken in België.

4.1.7 Gesprek met Greet Geypen (Schepen van Jeugd Mechelen) 27/05/2015

Gezien de drukke agenda van Schepen Greet Geypen, kan ik haar pas op woensdag 27 mei spreken. Van dit gesprek volgt nog een verslag en zal tijdens de verdediging van deze Bachelorproef besproken worden.

4.1.8 Eigen ervaringen

Doorheen deze gesprekken heb ik enkele visies gehoord, al dan niet overeenstemmend met elkaar. Ook mijn visie op diversiteit in het jeugdwerk is erg veranderd. Ik startte dit onderzoek met de gedachte 'hoe kan het 'reguliere' jeugdwerk (Chiro, Scouts...) ervoor zorgen dat zij een zo divers mogelijke werking bekomen?'. Omdat ik op deze denkpiste zat, ging ik op zoek naar iemand uit dit 'reguliere' jeugdwerk om zijn of haar opinie te horen. Ik kwam uit bij Sofie van BINT en had een heel interessant gesprek met haar. Door kennis te maken met de werking van BINT (waarbij men meisjes met een andere etnisch-culturele achtergrond laat kennis maken met de werking van Chiro en daarnaast begeleiding biedt om nadien in een Chirowerking in te schakelen) kreeg ik het gevoel dat dit DE manier was om diversiteit te creëren. Ik ging er simpelweg van uit dat deze jongeren dat zelf ook wilden.

Pas na latere gesprekken met o.a. Miet van de Ambrassade en Kris van DEMOS nam mijn visie een andere wending. Ik ging meer kritisch kijken naar werkingen van Chiro en Scouts waardoor ik ontdekte dat zij een redelijk eenzijdig aanbod hebben. Geen verwijt naar hen, maar het is een feit dat een Chirowerking meestal 'blanke middenklasse kinderen' aantrekt. Anderzijds zijn er ook 'blanke middenklasse kinderen' die geen interesse tonen voor een Chirowerking. Worden zij verplicht om naar de Chiro of Scouts te gaan? Nee toch! Waarom wil het beleid dit dan wel doen met kinderen en tieners van allochtone afkomst of Maatschappelijk kwetsbare kinderen? Daardoor kwam volgende vraag naar voor: 'Wat met de diverse noden van al deze verschillende jongeren?'

Is diversiteit binnen een Chiro of Scouts zo belangrijk om er een divers jeugdwerklandschap voor op te geven?

Enquêtes

4.1.9 Inleiding

Voor mijn onderzoek koos ik ervoor om ook het werkveld te bevragen. Meer bepaald wilde ik de mening te weten komen van de mensen uit het lokale jeugdwerk van Mechelen. Dit deed ik via een enquête. In de enquête toets ik het beleid van Mechelen. Er komt vooral aanbod hoe het werkveld het beleid ervaart of niet ervaart.

Ik verspreidde de vragenlijst op verschillende manieren. Om het zogezegde 'traditionele' jeugdwerk te bereiken vroeg ik aan de jeugdconsulent van Mechelen om deze in hun Facebookgroep en gezamenlijk forum te posten. Daarnaast verstuurde ik er een heel deel via mail. Om de meeste respons van de jeugdwerkers binnen J@M vzw en ROJM vzw te bekomen, drukte ik de vragenlijst af en ging ter plaatste.

In totaal kreeg ik 39 ingevulde vragenlijsten terug binnen uit 16 verschillende jeugdwerkingen van Mechelen. Ik bereikte een mooi evenwicht van respondenten uit het 'traditionele' en 'niet-traditionele' jeugdwerk. 20 exemplaren werden ingevuld door jeugdwerkers van J@M vzw en ROJM vzw. 19 van de respondenten zitten in het 'traditioneel' jeugdwerk (Scouts, Chiro, KSA, JNM...). (Zie 'Bijlage 3')

4.1.10 Enkele cijfers

In de inleiding van de enquête geef ik duidelijk weer wat de betekenis van 'diversiteit' in dit onderzoek is. Namelijk etnisch-culturele diversiteit en diversiteit op financieel vlak.

Op de stelling of er duidelijke communicatie over de doelstellingen en aandachtspunten van diversiteit in het jeugdbeleid is (bv. door de schepen van Jeugd, jeugdraad...), is bijna de helft van de ondervraagden het niet eens. 48.72% geeft aan niet akkoord te zijn met deze stelling. Daarentegen geeft 41% aan wel akkoord te zijn. Ze vinden dat het beleid voldoet in zijn communicatie naar het werkveld omtrent diversiteit. Er is geen duidelijke scheiding op te merken. Zowel enkele leiding uit een Chiro als jeugdwerkers uit het professioneel jeugdwerk, geven aan duidelijke communicatie te ervaren maar omgekeerd komt het ook voor. Leiding en jeugdwerkers die geen duidelijke communicatie ervaren. Een mogelijke verklaring hiervoor: op de jeugdraad van Mechelen worden beleidsinfo doorgegeven aan de verantwoordelijke van de verschillende werkingen maar de vraag is of deze info tot bij alle leiding van de werkingen geraakt. Dit is een stuk interne communicatie. Hetzelfde geldt ook voor de werking van bv. J@M vzw. Er wordt tweewekelijks een stafvergadering gehouden waarbij beleidspunten aan bod komen. Hier zijn coördinator, vormingsmedewerker en sectorverantwoordelijken aanwezig. Het is maar de vraag of deze beleidsinfo van bij de sectorverantwoordelijken tot bij de jeugdwerkers geraakt.

48.72% vindt dat er genoeg ervaringen uitgewisseld kunnen worden over diversiteit. Tegelijkertijd geeft 20% aan hier 'geen idee' van te hebben. De uitwisseling vindt vaak plaats binnen de deelwerkingen zelf. Deze commentaar viel meteen op: 'Binnen ons team is er wel ruimte, op grootschaliger gebied in Mechelen heb ik weinig zicht op mogelijke uitwisselingen.' Deze verantwoording geeft heel goed weer wat andere respondenten proberen te zeggen.

Uit de vragenlijst blijkt, volgens het jeugdwerk, dat 'financiële ondersteuning' het vaakst aangeboden wordt vanuit het beleid (56.41%). Jammer genoeg is een kleine 20% van de ondervraagden niet op de hoogte van de middelen die het beleid voorziet voor hun werking. Uit vraag 9 blijkt dat werkingen redelijk wat acties opzetten, vooral dankzij financiële ondersteuning. Wat ze er echter mee doen, kiezen ze zelf en is zeer divers van werking tot werking (tenzij je in dezelfde organisatie zit bv. J@M vzw). Of deze acties effectief diversiteit bevorderen, is de vraag. Mist hier dan geen sturing vanuit het beleid?

Bij vraag 11, "Er zijn voldoende initiatieven in het kader van diversiteit waar ik, als jeugdwerker aan kan deelnemen.", krijgen we een gemengd antwoord. 1 op 3 zegt genoeg kansen te krijgen, 1 op 3 ontkent dit en 1 op 3 blijkt niet op de hoogte te zijn. De personen die niet op de hoogte zijn van de initiatieven, hebben er nog geen meegemaakt. Daaruit kan je opmaken dat er niet voldoende initiatieven zijn of dat er niet voldoende over gecommuniceerd wordt. Hetzelfde geldt voor vraag 12. 41% meent dat de beleidsdoelstelling van Mechelen niet voldoende vertaald worden in acties en activiteiten naar het jeugdwerk. 33% blijkt niet op de hoogte.

De laatste drie vragen lijken praktisch dezelfde te zijn, met het kleine verschil dat de laatste echt persoonlijke mening is. Er is dan ook een klein verschil in percentages op te merken. Bij deze vraag moesten de ondervraagden een cijfer tussen 1 en 5 aanduiden (1 = helemaal niet akkoord; 2 = niet akkoord; 3 = neutraal; 4 = akkoord; 5 = helemaal akkoord). Bij de vraag of diversiteit in het jeugdwerk noodzakelijk is, kregen we een gemiddelde van 4.49 op 5. Bij de vraag of diversiteit een meerwaarde kan bieden binnen het jeugdwerk, kregen we een kleine stijging met een gemiddelde van 4.59 op 5. Echter bij de laatste vraag, of diversiteit voor de respondenten persoonlijk belangrijk is, kregen we een lichte daling: 4.36.

Bij deze laatste vraag heb ik reeds enkele bedenkingen: Bij het opstellen van deze drie laatste vragen had ik een onderscheid moeten maken tussen 'diversiteit binnen de eigen werkingen' of 'diversiteit in het jeugdwerklandschap'. Nu hebben bepaalde mensen deze vragen beantwoord in het teken van diversiteit in de eigen werking en andere hebben deze vraag misschien in het teken van diversiteit in het algemeen jeugdwerk.

Om met een positieve noot te eindigen: "De stad Mechelen en zijn beleid hebben een positief imago bij jou, als jeugdwerker". Maar liefst 74.36% is het eens met deze stelling. Dit geeft weer dat het beleid van Mechelen zijn best doet in de ogen van deze leiders en jeugdwerkers. Maar het kan altijd nog beter.

5 Conclusies en aanbevelingen

Onderzoeksvragen beantwoord

Onderzoeksvraag:

Welke methoden zijn er om de lokale beleidsdoelstellingen in Mechelen rond diversiteit in het jeugdwerk te realiseren?

Bijvragen:

- *Zijn de beleidsdoelstellingen rond diversiteit in het jeugdwerk van Mechelen realistisch?*
- *Wat zijn realistische oplossingen om het jeugdwerk zo divers mogelijk te maken?*

Om op deze vragen een antwoord te kunnen bieden, schets ik eerst kort de beleidsvisie van Mechelen op diversiteit in het jeugdwerk. Waarna ik enkele recente succesverhalen uit Mechelen aanhaal om dan te komen tot een paar kritische punten uit mijn onderzoek waar ik mij in kan vinden.

In de beleidsteksten van Mechelen (Bestuursakkoord 2013-2018) komt duidelijk aan bod dat men streeft naar een inclusief jeugdwerk waar kinderen, tieners en jongvolwassenen actief participeren, ongeacht achtergrond of financiële beperkingen. Het beleid wil jeugdbewegingen blijven stimuleren om zich in te zetten om kansengroepen te betrekken. Vervolgens moeten WMKJ's ervoor zorgen een zo gevarieerd mogelijk publiek te bereiken. Werkingen als J@M vzw en ROJM moeten inzetten op diversiteit. Zij bereiken nu vooral Marokkaanse kinderen en tieners. En dit terwijl er ook maatschappelijke kwetsbare gezinnen van Congolese, Turkse en Vlaamse origine in de buurten van Mechelen wonen. Deze lijn wordt doorgetrokken naar andere jeugdorganisaties zoals H30 (artistieke werkplek voor jongeren) en Villa 32 (Jeugddienst Mechelen). Deze organisaties moeten verder uitgebouwd worden als een jeugdculturele plek en er moet ingezet worden om een zo ruim mogelijk publiek te bereiken. Het moet een plaatst zijn waar jonge mensen samen gebracht worden met diverse achtergronden en kansen krijgen tot sociale, culturele en persoonlijke ontwikkeling. Het beleid ziet deze organisaties als hefboom om dwarsverbanden te leggen.

Concrete acties vanuit het beleid om diversiteit te stimuleren kunnen we niet afleiden uit deze teksten. Dit is tevens een conclusie die je kan trekken uit de resultaten van vraag 12 uit de enquête, die afgenomen werd in het jeugdwerk van Mechelen. De doelstellingen worden door het beleid opgelegd maar de invulling blijft open. Omdat deze invulling zo open is, vult elke werking of organisatie dit anders in. En laten we eerlijk zijn, niet elke organisatie beschikt over de juiste expertise om acties op te zetten rond diversiteit. Uit de enquête (vraag 9) bleek dat een heel deel van de respondenten, restaurantdagen of goede doelacties onder diversiteitsacties plaatst, terwijl deze eigenlijk eerder de focus leggen op 'geld inzamelen'. Zij plaatsen deze acties onder diversiteitsacties omdat ze hierbij een ander publiek aanspreken dan hun vaste doelgroep, maar ze maken met zulke acties hun doelgroep niet diverser. Acties als Reset en Beat Up daarentegen zijn wel mooie voorbeelden. Beat Up is een samenwerking tussen het cultuurcentrum van Mechelen en H30, waarbij ze enkele jongeren (Youssef en Redda) de touwtjes in handen gaven. Zij kregen de kans om een Hip Hop event te organiseren in de paasvakantie van 2015, waar

zoveel mogelijk verschillende jongeren door aangesproken moesten worden. Het was een groot succes!

Reset is tevens een proefproject waarbij ingezet wordt op de talenten van jongeren vanaf 14 jaar. H30, de organisatie die het project ondersteunt, trekt over het algemeen de 'blanke middenklasse jongeren' aan. Het speciale aan dit project is dat er gewerkt wordt met een brugfiguur. Khalid Abied, de brugfiguur, is jeugdwerker bij J@M vzw en werkt sinds maart halftijds voor H30. Hij trekt het Reset project en zorgt ervoor dat de jongeren van J@M vzw in contact komen met de werking van H30. Het is een soort 'toeleidingsproject'. Ook dit project is momenteel een succes. Maar of het uiteindelijke doel, meer diversiteit creëren in de werking van H30, gaat bereikt worden na afloop van het project, valt nog af te wachten. Hier gaat men uit van het principe, als verschillende jongeren met elkaar in contact komen, gaan ze elkaar beter begrijpen, respecteren enz. (het verhaal van 'Bonding – Bridging – Biding': Integratie binnen een organisatie is niet prioritair maar wel bruggen bouwen tussen verschillende organisaties). Maar daar kan men in het Reset project nog geen conclusies uit trekken, daarvoor is het nog te vroeg. Voorlopig zijn het enkel jongeren van J@M vzw, die over de wijken heen met elkaar in contact komen, grotendeels Marokkaanse jongeren. Er is nog geen contact geweest tussen de jongeren die het Reset project volgen en de reeds bestaand doelgroep van H30.

Een rode lijn die terugkwam in de meeste van mijn interviews, was het feit dat het beleid jongeren teveel 'pusht'. "Het beleid weet wat het beste is voor jongeren met een andere etnisch-culturele achtergrond. Als ze in Vlaanderen wonen kunnen ze maar best hun vrije tijd doorbrengen in een jeugdbeweging als een Scouts- of Chirowerking. Daar leren ze in team samenwerken, ze leren gezag aanvaarden, ze leren overleven... allemaal competenties die je in het latere leven nodig hebt om in onze maatschappij te overleven. Het is voor hun eigen bestwil" Verschrikkelijk als je dit leest, toch? Het wordt nooit zo gezegd maar het komt er wel op neer. Maar als je uitspraken hoort als: "binnen dit en 4 à 5 jaar zullen J@M vzw en ROJM vzw niet meer hoeven te bestaan, omdat alle kinderen en tieners in het 'traditionele jeugdwerk' zitten" dan leg je wel heel veel druk op de schouders van het jeugdwerk om tot deze ideale wereld te bekomen. Ik noem het 'een ideale wereld' omdat het leuk zou zijn om overal in Vlaanderen lokale jeugdwerkingen te hebben waar iedereen, elke nationaliteit, elk gender aanwezig is en met elkaar in interactie gaat. We zijn tenslotte een multiculturele samenleving, zijn we niet verplicht om met elkaars verschillen om te leren gaan? Het is echter niet erg realistisch om te zeggen dat werkingen als J@M vzw en ROJM vzw binnen enkele jaren niet meer hoeven te bestaan. Dat is bijna zeggen dat armoede en maatschappelijk kwetsbare gezinnen binnen dit en enkele jaren niet meer gaan bestaan.

Daarnaast is het niet fout om druk te leggen op de schouders van het 'traditionele jeugdwerk', integendeel. Een beetje druk is goed, het helpt het jeugdwerk scherp te houden. Ze moeten kritisch blijven naar hun eigen werking. Zichzelf telkens opnieuw uitvinden hoeft niet, maar tekorten moeten aangepakt worden. De Ambrassade neemt hierin een hele grote rol op. Ze vinden het belangrijk dat jeugdbewegingen hun politieke rol niet uit het oog verliezen, want die hebben ze wel degelijk. Want naast het toegankelijkheidsverhaal, is er nog een piste. Het verhaal van doelgroepspecifiek jeugdwerk. De Ambrassade werkt vooral via een en-en-verhaal werkt:

1. Jeugdwerk als Chiro of Scout ondersteunen in het toegankelijkheidsverhaal. Om zo meer diversiteit in eigen werking te creëren. Maar als je inclusief jeugdwerk wil realiseren, moet je rekening houden met culturele en structurele drempels, maar ook met het engagement en draagkracht van vrijwillige jeugdwerkingen.
2. Zelforganisaties, die ontstaan vanuit de specifieke noden van een bepaalde groep kinderen en jongeren, ondersteunen. Hier is het aspect van 'vrijheid van verenigingen' erg belangrijk. Dit is het aspect waarin men diversiteit wil creëren in het jeugdwerklandschap. Enkele kritische vragen hierbij: hoe kunnen we een jeugdwerk in gescheiden circuits rechtvaardigen binnen onze multiculturele samenleving? Wie ziet niet die nood aan een (toekomstige) generatie die kan omgaan met solidariteit en diversiteit?
 - ➔ Ook Tinneke Van De Walle vertrouwt meer in een en-en-verhaal in de plaats van een of-of-verhaal, net als de Ambrassade.

Dit is de weg die het beleid ook moet inslaan. Er moet ingezet worden op de ondersteuning van het 'traditionele jeugdwerk' om een zo breed mogelijk publiek te bereiken maar tevens moeten er meer middelen vrijkomen voor de uitbouw en ondersteuning van zelforganisaties als een ROJM vzw.

Beperkingen en aanbevelingen

Het interview met de bevoegde schepen vond plaats na de afronding van dit onderzoek waardoor ik haar niet heb kunnen bevragen over het gevoerde beleid. Hierdoor wordt er een redelijk eenzijdig verhaal neergezet over het beleid in dit onderzoek. Daarnaast kunnen we niet stellen dat de afgenomen enquête heel het jeugdwerk vertegenwoordigt. Met slechts 39 deelnemers, kunnen we geen algemene indruk van de mening uit het jeugdwerk weergeven. Maar het is een begin. Vervolgens toonde de enquête nog enkele kinderziektes. Bij de opstelling van de laatste drie vragen had er een duidelijk onderscheid moeten zijn tussen diversiteit binnen de eigen werking of diversiteit binnen het jeugdwerklandschap. Dit zijn nuances die doorheen het onderzoek duidelijker werden voor mezelf en waardoor ze nog niet verwerkt waren in de enquête.

Uit bovenstaande conclusie van dit onderzoek haal ik enkele aanbevelingen, voor zowel het werkveld als het beleid.

Het beleid vertrek nog te vaak vanuit de noden en verwachtingen van de 'gemiddelde blanke middenklasse jongeren'. Maar jongeren in een bepaalde richting duwen heeft geen zin. Je moet vertrekken vanuit de noden en verwachtingen van de jongeren uit de omgeving zelf en daarop inspelen. Jongeren komen nu eenmaal naar ROJM vzw omdat daar een jobclub is waar jongeren naartoe komen om te solliciteren. ROJM heeft hierbij zijn aanbod aangepast aan de noden die er waren bij de jongeren uit de buurt. Daarom is het zo belangrijk dat de stad Mechelen investeert in en ondersteuning biedt aan werkingen als ROJM vzw en J@M vzw.

Daarnaast mogen deze WMKJ's niet gezien worden als organisaties die louter moeten toeleiden. Want uit ervaring weten we dat ook dit niet aanslaat bij de jongeren. Bruggen slaan is iets wat het beleid wel moet stimuleren. Er moeten vanuit het beleid meer acties komen waarin men alle verschillende jeugdorganisaties stimuleert om elkaar te ontmoeten. Het Reset project zit nog in de proeffase maar als blijkt dat dit een succes wordt, is het

zeker aangeraden dat organisaties met brugfiguren werken. Bonding, bridging en buidling zijn sleutelwoorden in dit verhaal.

Vervolgens moeten jeugdbewegingen in beweging blijven. Jeugdbewegingen hebben een politieke rol te vervullen en moeten mee evolueren met de dagdagelijkse tendensen. Als dit niet gebeurt valt het toegankelijkheidsverhaal helemaal in het water. Ze moeten kritisch naar de eigen werking blijven kijken en in de mate van het mogelijke de juiste aanpassingen of acties op poten zetten. Dit alles moet gebeuren met meer ondersteuning van het plaatselijke beleid (bv. jeugdraad).

Hierop volgend mag het beleid er niet zomaar vanuit gaan dat de verschillende jeugdwerkingen vanuit beleidsdoelstellingen de juiste acties opzetten om diversiteit te creëren. Er moet vanuit het beleid meer expertise komen rond diversiteitsacties in lokale jeugdwerkingen. Deze werkingen tasten momenteel nog wat in het duister, en dit is niet zo vreemd want diversiteit is geen statisch thema waar men een standaard antwoord op formuleert. Diversiteit is dynamisch en moet geval per geval bekeken worden met de nodige experts aan de zijlijn.

Tot slot moet het beleid een rode draad in heel het verhaal weven. Men weet uit het verleden dat het toegankelijk maken van het 'traditionele jeugdwerk' geen succes boekte. Dit wil niet zeggen dat men dit idee helemaal aan de kant moet schuiven, integendeel. Het toegankelijkheidsverhaal is een mooi einddoel om naar te streven. Men mag het gewoon niet pushen. Een combinatie met doelgroepspecifiek jeugdwerk lijkt een geschikte tussenoplossing. Hierbij moet er een beleid uitgebouwd worden waarin ook de 'niet-traditionele jeugdwerkingen' dezelfde ondersteuning krijgen als het 'traditionele jeugdwerk'. Momenteel is dit nog niet het geval.

Bibliografie

- ASCW. (2013, 11 27). Jeugdbeleid gemeenten en provincies. *Prioriteitenregeling*.
- Baaten, M. (sd). Opgehaald van MBCCommunication: <http://www.mbccommunication.nl/wat-we-doen/diversiteit-en-inclusiviteit>
- Deduytsche, R. C. (2014). *Uitdagingen voor het Vlaams jeugdbeleid en het jeugdwelzijnswerk ten behoeve van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren*. Antwerpen: Uit De Marge vzw.
- DEMOS. (2014). *Vlaanderen verbeelding werkt*. Opgehaald van Demos voor democratie en participatie: <http://demos.be/over-demos>
- Encyclo.nl. (sd).
- Ensie, R. (2011, 01 31). Opgehaald van Ensie: <https://www.ensie.nl/redactie-ensie/diversiteit>
- Ingebrog Hilleart, E. D. (2008). *B(l)oeiend en divers: Een beleidsvoorbereidend onderzoek naar allochtoon jeugdwerk*. Antwerpen: Provincie Antwerpen.
- Jans, M. (2012). Jeugdwerk en sociale uitsluiting: de toegankelijkheidsdiscussie voorbij. *SOCUIS*.
- Jeugd, S. (2011, 12 11). *Mediaraven* vzw. Opgehaald van Alles over Jeugd: <http://www.allesoverjeugd.be/nieuws/bint-maakt-publicatie-over-meisjeswerking>
- Jeugddiensten, V. V. (2012, 11 20). Opgehaald van VVJ: <http://www.vvj.be/nieuws/vlaamse-beleidsprioriteiten-2014-2019-bekend>
- Kortenaken, G. (2013). *Doelstellingenboom aanvullingen sport en jeugd*. Kortenaken: Gemeente Kortenaken.
- Kris De Visscher, M. M. (2014). Niets meer dan gelijkheid. In K. D. Visscher, *Niets meer dan gelijkheid* (p. 24). Brussel: DEMOS vzw.
- Mechelen, S. (2010). *Visietekst: spelen in de stad*. Mechelen: Stad Mechelen.
- Mechelen, S. (2013). *Samen werken aan een beter Mechelen*. Mechelen: Stad Mechelen.
- overheid, V. (2008). *Vlaamse overheid*. Opgehaald van Interculturaliseren: <http://www.interculturaliseren.be/index.php?id=165>
- overheid, V. (2013). *Vlaamse beleidsprioriteiten 2014-2019*. Brussel: Vlaamse overheid.
- Rogé, B. (2014). Wat jeugdwerkingen van zelforganisaties wel doen. In K. D. Visscher, *Niets meer dan gelijkheid* (p. 8). Brussel: DEMOS.
- ROJM. (2013). *Copyright*. Opgehaald van Regionaal Open Jeugdcentrum Mechelen: http://rojm.be/?page_id=4

Vanduynslager, L. (2013). Research Group Poverty, Social Integration and Migration. In L. Vanduynslager, *Research Group Poverty, Social Integration and Migration*.

Wikipedia. (2013, december 24). Opgehaald van Wikipedia:
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Jeugdwerk>

Woorden-boeken.nl. (2015). Opgehaald van Encyclo.nl:
<http://www.encyclo.nl/begrip/methode>

Bijlage 1. Jeugdwerk en sociale uitsluiting: de toegankelijkheidsdiscussie voorbij?

De auteur verwerkt in dit boek secundaire data en eigen onderzoeksmateriaal, studies uit eigen land en uit het buitenland. Dit leidt in eerste instantie tot een genuanceerde kijk op het waarom en waartoe van het toegankelijkheidsstreven en de 'praktische' problemen die hierbij opduiken.

Net zoals op andere domeinen in onze samenleving blijven maatschappelijke breuklijnen opduiken binnen het jeugdwerkveld. Maatschappelijk zwakkere groepen hebben geen of veel minder toegang tot het jeugdwerk van de 'witte' middenklasse. Doorgaans biedt het jeugdwerk - net zoals het sociaal-cultureel volwassenenwerk - in antwoord op die breuklijnen twee antwoorden: de toegankelijkheid van het bestaand aanbod verhogen en een doelgroepspecifiek aanbod uitwerken. Tineke Van de Walle stelt in haar doctoraat ongewone vragen bij die antwoorden. Vragen die doen nadenken en die ook het sociaal-cultureel volwassenenwerk uitdagen.

Jeugdbewegingen werden gestimuleerd om hun drempels weg te werken. Dat leidt tot op vandaag niet altijd tot het gewenste succes. In het jeugdwerk groeit het inzicht dat het bijna onmogelijk is om kansarmen en allochtonen aan te trekken en te houden zonder dan ook nog eens andere kinderen en jongeren te verliezen. Of zoals jeugdonderzoeker F. Coussée vaststelde: hoe hoger het bereik, hoe moeilijker niet bereikten nog aanspreekbaar lijken; hoe hoger het bereik, hoe minder bereikt lijkt te worden met jeugdigen; hoe hoger het bereik, hoe groter de kans dat het verloopt in gescheiden circuits. Velen van de jongeren voor wie toegankelijkheid en differentiatie in gang werden gezet, voelden zich niet aangetrokken tot het jeugdwerk. Maatschappelijke breuklijnen blijven weerspiegeld binnen het jeugdwerkveld: jeugdwerk voor de Vlaamse middenklassen en jeugdwerk voor groepen met een zwakkere maatschappelijke positie. Tineke Van de Walle haalt verschillende factoren aan voor dit selectief bereik:

- drempels of factoren die mensen ervan weerhouden te doen wat ze graag zouden doen (niet kunnen);
- factoren die verwijzen naar persoonlijkheidskenmerken en socialisatieprocessen waardoor mensen niet wensen te participeren (niet willen en/of niet mogen).

Is het erg dat niet alle bevolkingsgroepen in dezelfde mate participeren aan jeugdwerk, vraagt Tineke Van de Walle zich af. Aan deze vraag gaan we makkelijk voorbij. Ook in het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Het streven naar inclusie vinden we immers vanzelfsprekend. We zetten in op toegankelijkheid en toeleiding want we zijn er van overtuigd dat jeugdwerk en bij uitbreiding sociaal-cultureel volwassenenwerk bijdragen tot sociale integratie. Maar is dat wel altijd zo? Leidt participatie tot burgerschap of is burgerschap een voorwaarde om te kunnen, mogen en/of willen participeren? De kip of het ei? Kan jeugdwerk wel iets betekenen voor de sociale integratie van die groepen die momenteel ondervertegenwoordigd zijn in dit jeugdwerk? We blijven in de praktijk vaak stilstaan bij de vraag hoe toegankelijkheid te verhogen, maar vergeten ons soms af te vragen waarom we de toegankelijkheid dan wel moeten verhogen. De eerste vraag gaat zonder meer uit van meerwaarde van jeugdwerk (en opnieuw bij uitbreiding van sociaal-cultureel volwassenenwerk) voor participant, samenleving en zij die nog niet participeren. De tweede vraag stelt op zijn minst de maatschappelijke relevantie van jeugdwerk in twijfel... Is dat niet onverantwoord in tijden waarin het beleid vragen stelt bij de maatschappelijke meerwaarde van door hen gesubsidieerd jeugdwerk en opnieuw ook het sociaal-cultureel

volwassenenwerk? Ik hoor die vraag al opkomen in de sector. Maar wat is een legitimatie waard, wanneer zij steunt op een wankel ondergrond?

Onderzoek naar positieve effecten van participatie in gestructureerde vrijetijdsactiviteiten en verenigingen geeft aan dat deelnemers op vlak van intra- en inter-persoonlijke ontplooiing baat kunnen hebben bij hun jeugdwerkparticipatie. Er is echter geen empirische basis om te stellen dat het toeleiden tot jeugdwerk van jeugdigen die er actueel niet aan deelnemen ook de beoogde integratie zal opleveren. De integratie effecten die men toeschrijft aan het jeugdwerk vertonen interacties met de ruimere leefwereld van jeugdigen en blijven uiteindelijk vrij klein. Bovendien werden veronderstelde effecten op integratie enkel gemeten en vastgesteld bij hooggeschoolde jongeren. Kunnen we de meerwaarde van jeugdwerk en sociaal-cultureel werk die we gewoonlijk toewijzen aan deelnemers (meer burgerschap) en aan de samenleving (meer sociale cohesie) zo maar doortrekken naar zij die nog niet participeren? Immers, wat werkt voor participanten, werkt niet noodzakelijk voor niet-participanten.

Als uitweg uit die lastige vragen suggereert Tineke Van de Walle een andere benadering van sociale integratie, minder topdown, minder functionalistisch en minder gericht op aanpassing aan de heersende orde. Benaderingen waarbinnen diversiteit gezien wordt als een te overwinnen obstakel. Met het begrip 'sociaal leren' werd al een alternatief perspectief voorgesteld voor een te enge benadering van sociale integratie, dan begrepen als inclusie in de gegeven institutionele arrangementen. Binnen de bandring van sociaal leren is sociale integratie niet langer normconformiteit, maar de uitkomst van open leerprocessen. Maar ook hier stelt Tineke Van de Walle de vraag: "wat met zij die niet willen, mogen, kunnen deelnemen aan die processen?" Als alternatief stelt zij voor om te vertrekken vanuit een erkenning van diversiteit als uitgangspunt. In haar opvatting ziet zij jeugdwerk als een beleidsopdracht, een opdracht waarbij rekening gehouden wordt met structurele factoren die mee verantwoordelijk zijn voor uitsluiting. Dit houdt een voortdurende aandacht in voor de 'feitelijke' maatschappelijke participatie van zij die niet actief en/of constructief gebruik (willen) maken van de participatiekansen die hen aangeboden worden. Dit gaat samen met een verandering van focus: van een focus op deelnemen naar een focus op het verruimen van mogelijkheden en dit op basis van voortdurende aandacht voor de betekenisverlening van niet-participanten. De uitdaging is dan om te vertrekken van de diverse mogelijkheden van kinderen en jongeren (en in het geval van sociaal-cultureel werk ook volwassenen) in concrete situaties. Immers, jeugdwerk heeft niet voor alle kinderen en jongeren en niet in alle contexten dezelfde betekenis. Tineke van de Walle pleit daarbij ook voor voldoende aandacht voor de rol van structurele – externe en geïnternaliseerde – invloeden, niettegenstaande (of net omwille van) het feit dat deze amper en zelfs niet kunnen omgebogen worden.

Draagt jeugdwerk bij tot 'meer' en 'meer gelijke' handelingsmogelijkheden, gegeven het feit dat mogelijkheden betrekking hebben op wat iemand kan, maar ook wat iemand wil zijn en doen? Deze vraag peilt niet de individuele prestaties van jeugdwerkdeelnemers, maar naar de manieren waarop jeugdwerk – in al haar verscheidenheid (en bescheidenheid) – ondersteuning biedt aan kinderen en jongeren om meer te kunnen zijn en meer te kunnen doen. Niet de vraag in welke mate kinderen en jongeren gebruik maken van voorzieningen, maar wel vraag of voorzieningen (voldoende) inspelen op de diverse mogelijkheden van kinderen en jongeren in de samenleving. Met het begrip handelingsmogelijkheden bedoelt Tineke Van de Walle de mogelijkheid om te komen tot andere – en voor betrokkenen 'zinnige' – manieren van zijn en handelen. Bovenstaande vragen staan centraal in het empirisch deel van haar doctoraatsonderzoek, een 'multiple case study'. De zorgvuldig neergeschreven studie van het doen en laten van 5 jeugdwerkinitiatieven in een Gentse buurt doet twijfelen aan vermeende 'best practices' binnen het jeugdwerk en zelfs aan de belangrijkheid van het spel dat men jeugdwerk noemt. Het onderzoek toont aan hoe segregatie in

de jeugdwerkpraktijken het gevolg kan zijn van een wisselwerking tussen onder meer de oorspronkelijke doelstellingen, (historische) context, rekrutering en groepsdynamica. In- en uitsluiting in elk van die onderzochte praktijken kon daarenboven niet enkel teruggebracht worden op de categorisering allochtoon/autochtoon of rijk/arm. Zo spelen ook tal van persoonskenmerken een rol.

Moeten we ons dan neerleggen bij een onvermijdelijke dynamiek van segregatie, vraag je je allicht samen met mij af? In haar aanbevelingen pleit Tineke Van de Walle alvast om ambivalentie te stimuleren. Daarmee bedoelt ze manieren te zoeken om mensen uit verschillende sociale achtergronden minder vreemd te laten zijn voor elkaar. Zij denkt aan het creëren van ruimtes voor ontmoeting die niet in functie staat van duurzame, innige sociale relaties en tegelijkertijd de escalatie van conflict proberen tegen te gaan.

Zelf heb ik het doctoraat van Tineke Van de Walle met veel belangstelling gelezen. Het daagt uit en lang niet alleen het jeugdwerk, maar zeker ook het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Ik onthoud vooral dat we naast de inzet op de toegankelijkheid van sociaal-culturele praktijken ook moeten inzetten op het verbreden en verruimen van onze kijk op sociaal-culturele praktijken. We moeten de focus op activeren (toerusten om te participeren aan de heersende praktijken in onze samenleving en in onze sector) aanvullen met een focus op het ondersteunen van het actorschap van diverse groepen in de samenleving. Dan zullen we een grote diversiteit aan initiatieven ingebed in concrete contexten moeten (h)erkennen en stimuleren. De formele bepalingen en grenzen van het sociaal-cultureel volwassenenwerk zijn dan niet langer meer het belangrijkste uitgangspunt.

Marc Jans

Bijlage 2. Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media Vergadering van 18/01/2011

Mevrouw Elisabeth Meuleman :

Uit het rapport Jeugdbewegingen in Vlaanderen bleek echter ook dat onze jeugdbewegingen hoofdzakelijk blanke, hoger opgeleide jongeren uit de meer welgestelde gezinnen tellen. Allochtonen, jongeren met een functiebeperking, jongeren die opgroeien in armoede en holebi's zijn spijtig genoeg nog steeds ondervertegenwoordigd. Dit komt niet zozeer voort uit onwil van de jeugdverenigingen om deze anderen op te nemen als lid, als wel doordat ze niet goed weten hoe ze die jongeren zouden kunnen aantrekken.

In een recente vrije tribune in De Standaard werd gepleit voor een ander dialoogmodel: een dialoog waarbij ook naar andere jeugdwerkingen wordt gekeken. Jeugdhuizen, verenigingen waar armen het woord nemen, allochtone jeugdclubs zouden moeten worden bevestigd, met erkenning van hun expertise. Dit is eigenlijk een pleidooi voor de versterking van de maatschappelijke rol van de jeugdbewegingen. Samenwerking met wijkwerkingen, sport-clubs, organisaties uit de gezondheidszorg en organisaties voor arbeidsbemiddeling vergt echter een radicale omwenteling in de methodiek van de jeugdbewegingen en moet voldoende worden begeleid van overheidswege om succesvol te zijn.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck :

Een van de grootste betrachtingen in het beleid van een minister van Jeugd moet zijn dat zoveel mogelijk jongeren de kans krijgen te participeren in het jeugdwerk. In een groot onderzoek werd onder andere nagegaan hoe het gesteld is met de mate van diversiteit binnen de jeugdbewegingen. Uit de resultaten blijkt dat er een positieve trend waarneembaar is en dat de laatste jaren toch voldoende inspanningen werden gedaan om onder andere allochtonen en kansarme jongeren te laten participeren aan het jeugdwerk, mede ook door het gevoerde stimuleringsbeleid van de overheid doorheen de jaren.

Toch blijkt dat het speelterrein van het jeugdwerk nog te veel blank en autochtoon kleurt en dat het te weinig een weerspiegeling vormt van de huidige bevolking. Er wordt binnen alle koepels nog te veel gerekruteerd bij blanke gezinnen met een verleden bij de jeugdbeweging. Minister, in een reactie onderkent u het probleem van de diversiteit en kondigt u in één beweging aan dat u zult onderzoeken of het mogelijk is in de bestaande begroting subsidies uit te trekken om meer kansarme jongerengroepen richting het jeugdwerk te bewegen.

Ondanks de toenemende diverse samenleving blijven organisaties binnen het jeugdwerk dus worstelen om diversiteit een plaats te geven binnen hun structuur. Het gevoerde overheids-beleid is een belangrijke factor, die niet los kan worden gezien van de praktijk op het terrein. Het blijft een belangrijk instrument waarop de verschillende jeugdorganisaties hun gevoerde beleid trachten te enten.

Mevrouw Ann Brusseelel :

Ik woon in een heel diverse wijk en wil ook mijn bekommernis over dit onderwerp meedelen. Ik vraag me af of het jeugdwerk in de komende jaren geen andere paden moet bewandelen om elke jongere bij zijn werking te betrekken.

Minister Pascal Smet :

Het jeugdbewegingsonderzoek dat we hebben gedaan, heeft vijf traditionele jeugdbewegingen onderzocht. Op Vlaams niveau worden een honderdtal verenigingen gesubsidieerd die een ander soort werking hebben. Het jeugdbewegings-onderzoek belicht met andere woorden maar een deel van het jeugdwerklandschap. Maatschappelijke integratie en de weerspiegeling van die integratie in diversiteit blijft voor mij een evidente doelstelling van het jeugdwerk, hetzij door het aanbieden van de mogelijkheid tot ontspanning in een veilige context, hetzij door contacten met andere organisaties, hetzij door de educatieve werking.

Ik ben tegelijkertijd voor het recht van jeugdverenigingen op een eigen identiteit en voor een dialoog tussen verschillende soorten jeugdwerkingen, om bruggen te bouwen, en de eigen identiteit van de jeugdvereniging te verrijken. Samen spelen is de beste school voor samenleven.

Het jeugdbewegingsonderzoek is een onderzoek naar het beleid van de jeugdbewegingen zelf, niet naar het jeugdbeleid van de overheid. Het onderzoek toont vooral aan dat die jeugdbewegingen bewust, intensief en proactief bezig zijn met diversiteit, maar dat die inspanningen te weinig leiden naar resultaten. Ik ben hier voorstander van blijvende inspanningsverbintenissen met het jeugdwerk, en niet van resultaatsverbintenissen.

Inzake het thema diversiteit beschikken we over een leidraad waarin aandacht gaat naar het ontwikkelen van beleid voor kinderen en jongeren in de specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld kinderen en jongeren in armoede. Met de leidraad Diversiteit in het gemeentelijk jeugdbeleid willen we jeugdconsulenten, schepenen van jeugd, die daarin een heel belangrijke rol spelen, maar ook jeugdwerkers en vrijwilligers, kortom iedereen die op lokaal vlak met kinderen en jongeren bezig is, warm maken om te werken rond diversiteit.

Wij bieden heel wat handvatten aan om emancipatorisch te werken met groepen van kinderen en jongeren die hier het meeste nood aan hebben.

Steeds meer jeugdorganisaties kiezen ervoor om inclusief te werken. Dat wil zeggen dat ze bestaande structuren in de organisatie aanpassen om de verschillen tussen mensen te over-bruggen, zodat iedereen erbij kan horen en kansen krijgt om evenwaardig te participeren. Jeugdorganisaties pinnen zich al jaren vast op een zoektocht naar mogelijke oplossingen in de hoop hun organisatie toegankelijker te maken voor minder bereikbare groepen. Het blijft voorlopig bij trials and errors en veel hangt af van de motivatie en de aanpak van de organisatie zelf.

Ik wil kiezen voor een tweesporenbeleid. Enerzijds wil ik de toegankelijkheid van het jeugdwerk vergroten door te stimuleren en te motiveren om in te zetten op toegankelijkheid en diversiteit. Anderzijds wil ik ook doelgroepspecifiek aanvullend werken. In het licht hiervan zijn er de proeftuinen jeugd in het Participatiedecreet. Die waren onder meer al gericht op kinderen en jongeren die leven in armoede en op de zelforganisatie van allochtone jongeren. Dit alles heeft als opzet om meer aanbod te creëren.

Het Vlaanderen van morgen zal diverser zijn dan het Vlaanderen van vandaag. Dat is een feitelijk gegeven. Met het oog op deze maatschappelijke uitdaging moeten we met zijn allen leren omgaan met diversiteit. We zullen proberen om dat mee op te nemen in het Vlaamse jeugdbeleidsplan.

Ik wil hier nog aan toevoegen dat er aanbevelingen zijn uit het onderzoek naar de vrijetijdsbesteding van kinderen in armoede. Dat heeft in 2010 gelopen en we zullen het in het voorjaar van 2011 presenteren. We hebben meteen ook aan de onderzoekers gevraagd welke beleidsstrategieën wenselijk zijn om een goed vrijetijdsaanbod te creëren voor kinderen in armoede. (Parlement, 2011)

Bijlage 3: resultaten enquête

Vraag 1 : Geslacht

Vrouw: 58,97 %

Man: 38,46%

Andere: 2,56%

Vraag 2 : Leeftijd

Deze antwoorden werden gegeven:

Minimum leeftijd: 17 jaar

Maximum leeftijd: 48 jaar

Gemiddelde leeftijd : 28 jaar

Mediaan leeftijd: 24 jaar

Vraag 3 : In welke jeugdwerking zit je? Bv. Chiro Muizen, J@M vzw... En geef een beschrijving van je doelgroep.

Jeugdwerking	Aantal ingevulde enquêtes	Beschrijving doelgroep
Gewet Manenschijn (Chiro)	1	(niet ingevuld)
Scouts Woudlopers Mechelen	1	-Onze doelgroep is kinderen uit de omgeving vanaf het eerste leerjaar tot het 6 de middelbaar.
Scouts Parsifal Mechelen	1	(niet ingevuld)
Chiro Leest	1	-Er wordt niet actief op zoek gegaan naar specifieke groepen. Iedereen is welkom
Chiro Heffen	1	(niet ingevuld)
Chiro Hombeek	1	(niet ingevuld)
Chiro Sint-Libertus	1	-Alle kinderen zijn welkom, we hebben een speciale aandacht voor kansarme kinderen en kinderen met een andere origine.
Chiro Coloma	4	- Doelgroep zijn kinderen van 6 tot 18 jaar. - Kinderen tussen 6-18jaar - Onze doelgroep is kinderen uit de omgeving vanaf het eerste leerjaar tot het 6 de middelbaar.
KSJ Ter Hert Mechelen	2	- kinderen zonder beperking Kazou - alle kinderen
KSA Mechelen	2	- Iedereen is welkom, we houden het dan ook zo goedkoop mogelijk.
Scouts Sint-Gummarus	1	- Kinderen die op een avontuurlijke wijze willen spelen.
Scouts Thila Coloma	1	(niet ingevuld)
Scouts & Gidsen H.Kruis	1	- Jongeren van 6 tot 17 jaar als lid en hopelijk blijven ze daarna leiding
J@M vzw Mechelen	19	-Kinderen van 6 tot 11 jaar -Tienerjongens van 11 tot 14 jaar -Kinderen, tienermeisjes, tienerjongens

		<p>-Ik werk samen met kinderen van 6 tot 12 jaar</p> <p>-Maatschappelijk kwetsbare jongeren</p> <p>-Kinderen: 6 tot 11 jaar, tienermeisjes: 12 tot 18 jaar en moeders</p> <p>-Jeugdwerk met de focus op maatschappelijk kwetsbare jeugd</p> <p>-Tienerjongens 11 tot 15 jaar</p> <p>-Maatschappelijk kwetsbare kinderen tussen 6 en 12 jaar. De doelgroep in de wijk van Nekkerspoel omdat niet de extreme kansarmoede. Beide ouders werken vaak en spreken goed Nederlands</p> <p>-6 tot 12 jaar, maatschappelijk kwetsbare doelgroep</p> <p>-Kinderen en tieners 6-15 jaar Kansarme jongeren op verschillende vlakken Kinderen/jongeren van verschillende nationaliteiten: 55% Marokkaan (etnisch), 20% Assyrisch, 15% Belgisch en 10% Oost-Europees of Afrikaans Ouders (vooral moeders)</p> <p>-Maatschappelijk kwetsbare kinderen, tieners, jongeren, gezinnen vanuit verschillende Mechelse wijken.</p> <p>-Maatschappelijk kwetsbare kinderen tussen 6 en 11 jaar</p> <p>-Tieners van 11 tot 15 jaar</p> <p>-Kansarme kinderen</p>
--	--	---

			-Kansarme jongeren, probleem... -Tieners -Maatschappelijk kwetsbare jongeren -Kansarme kinderen in de binnenstad ondersteunen -Maatschappelijk kwetsbare jongeren
	JNM Mechelen (Jeugdbond voor Natuur en Milieu)	1	- Kinderen en jongeren van 8 tot 26 jaar.
	ROJM vzw Mechelen	1	-Kinderen en tieners van alle leeftijden
Totaal	16 verschillende jeugdwerkingen	39 respondenten	

Vraag 4 : Wat is jouw functie in het jeugdwerk?

Funcities	Aantal
Actief leiding	10
Groepsleiding	5
Gewestmedewerker	1
Oud-leiding	3
VB	1
Kinderwerkster J@M vzw	13
Tienerwerker J@M vzw	6
Vrijwilliger ROJM	1
Mobiel jeugdwerker ROJM	1
TOTAAL	41

Vraag 5 : Hoe sta jij tegenover deze stelling: Er is duidelijke communicatie over de doelstellingen en aandachtspunten van diversiteit in het jeugdbeleid (bv. door de schepen van Jeugd, jeugdraad...)

Totaal niet akkoord	0.00%
Niet akkoord	48.72%
Akkoord	41.03%
Helemaal akkoord	2.56%
Geen mening	7.69%

Vraag 6 : Er is voldoende ruimte voor het uitwisselen van ervaringen rond diversiteit in het jeugdwerk (vb. rond conflicten, good practices, ...)?

Ja	48.72%
Nee	25.64%
Geen idee	20.51%
Geen mening	5.13%

Gegeven toelichtingen over waar en hoe ‘uitwisselen’

- Leidingskring, tussentijdse evaluaties
- Via de jeugdraad en via initiatieven van Chiro nationaal.
- Wij zijn een jeugdbeweging die openstaan voor mensen die anders zijn in de Chiro. We proberen ons goed te informeren over bepaalde gedragsproblemen, wanneer één van onze leden speciale aandacht nodig heeft. Ook staan we open voor kinderen die een andere origine hebben dan de Vlaamse.
- Via het Gewest van de Chiro Via nationale VB dagen
- Districtsraad en jeugdraad
- binnen scouts en gidsen Vlaanderen: herfstontmoeting animatorcursus e.d. districtsraad
- Jeugdwerking binnen onze eigen parochie, vergaderingen
- jeugdraad, districtraad, groepsraad, ...
- Vormingen
- Op vergaderingen, sectorteam, subteams, gemeenschappelijk team en eventueel werkgroepen
- Met het regulier jeugdwerk

- Congres Uit De Marge
- Binnen ons team is er wel ruimte, op grootschaliger gebied in Mechelen heb ik weinig zicht op mogelijke uitwisselingen.
- Indien je zelf initiatief neemt, is er wel ruimte. Maar deze wordt niet vaak aangeboden om ergens mee in te stappen
- We zouden elkaars gelijkheden, overeenkomsten meer in de verf moeten zetten, meer uitwisseling, ook met ouders, gezinnen.. Samen met verschillende culturele achtergronden, ouders iets samen laten doen. Bv Scouts met kansarme ouders enz. Met de kinderen gebeurt dit wel al bv. tijdens activiteiten of uitwisseling met Scouts...
- Vorming Tumult over gepast reageren op storend gedrag Vorming reageren op conflicten van Uit De Marge Zelf ook initiatief nemen
- Samenwerkingen met verschillende partners
- Je kan bij de coördinatie terecht
- Tijdens instuifmoment, waarbij verschillende nationaliteiten en culturen bijeen zijn.

Vraag 7 : Bij de ontwikkeling van het jeugdbeleid wordt rekening gehouden met maatschappelijke noden (ondervertegenwoordiging van kansengroepen in het jeugdwerk)?

Altijd	2.56%
Vaak	25.64%
Soms	30.77%
Zelden	17.95%
Nooit	5.13%
Niet van op de hoogte	17.95%

Gegeven toelichtingen

- Indien we naar de jeugdraad komen wordt er wel iets over gezegd, maar daar is meestal niet zoveel volk, en dan gaat die boodschap een beetje verloren.
- Laagdrempelig houden van inschrijvingsgeld (o.a. ook door talentickets)
- Er wordt niet actief op zoek gegaan naar specifieke groepen. Iedereen is welkom
- Allicht wordt hier rekening mee gehouden, maar ik ken te weinig van het precieze beleid hierrond.
- We proberen hier rekening mee te houden, maar het wordt niet altijd gecommuniceerd naar de ouders of volledig uitgewerkt. Stad Mechelen neemt wel veel initiatieven voor gezinnen die het moeilijk hebben, bv.: de talentickets.

- sociale tarieven voor inschrijvingsgelden. Akabe - afdeling
- Het is moeilijk om de noden van een ander persoon te kunnen benoemen.
- Er is niet altijd een juiste analyse met betrekking tot de doelgroep en de noden die deze vergt
- De laatste jaren is het verbeterd, maar dit kan NOG beter
- Kansarme kinderen
- Hangt ervan af wat
- Sommige kansengroepen worden vergeten bv. de jongeren
- Er wordt zeker rekening mee gehouden maar of zulke zaken altijd worden getoetst aan de realiteit en de huidige problematieken, ben ik niet van overtuigd.
- Grabbelpas: niet altijd even toegankelijk Flyers, promo Mechelen: enkel Nederlands --> is moeilijk
- Vaak, maar niet genoeg. We moeten de diepere noden uitpakken. Meer verscheidenheid op beleidsniveau.
- Bij J@M valt dit goed mee, ook al is de Marokkaanse gemeenschap oververtegenwoordigd. Bij andere jeugdwerkorganisaties ben ik er niet van op de hoogte.
- Meer samenwerking met regulier jeugdwerk
- Men zou sleutelfiguren meer moeten betrekken en problemen oplossen ipv ze te bestrijden met regels en afspraken --> veiligheid?!

Vraag 8 : Welke middelen worden aangeboden vanuit het beleid om initiatieven/acties/projecten rond diversiteit in het jeugdwerk, binnen de werking uit te voeren?

Financiële middelen	56.41%
Begeleiding	30.77%
Vormingen	28.21%
Evenementen	30.77%
Debatten	0.00%
Niet van op de hoogte	28.21%
Andere	(zie hieronder)

Andere antwoorden:

- Spelletjes om met de kinderen rond diversiteit te werken.
- Talententickets

- Ellen doet dit maar verder nog niet ervaren
- Projectmatig werken met stagiairs

Vraag 9 : Welke initiatieven/acties/projecten rond diversiteit heeft jouw jeugdbeweging/-werking (door deze middelen) reeds kunnen waarmaken?

- Aantrekken van maatschappelijk kwetsbare jongeren/kinderen, verlagen van inschrijvingsgeld/kampgeld (Chiro Battel)
- Wij doen geen gerichte acties om bepaalde doelgroepen naar de Chiro te krijgen, maar staan wel open voor elk kind. Als we kinderen van een bepaalde doelgroep bereiken, proberen we wel iets harder om deze kinderen in de Chiro te houden omdat we voelen dat het voor hen extra van belang is om in een jeugdbeweging te zitten.
- We hebben meegedaan aan de actie Music For Life. Voor de Chiro ondernemen we verschillende acties, maar echt diversiteit komt niet aan bod.
- Dag van de jeugdbeweging Speelgdagen op de grote markt
- Samenwerking met kinderwerking El Kantra
- 11.11.11 inzamelactie
- Akabe-afdeling
- Veel reclame maken in scholen
- Wij hebben nog niet actief gewerkt aan diversiteit in onze jeugdbeweging
- Beat Up, Reset, Global Fiësta, Otter Trotter, Restaurantdagen
- Global Fiësta, Restaurantdagen
- Otter Trotter, Global Fiësta, Street Heroes, Ontbijtbrunch, Groep Intro, Digitale week
- Otter Trotter, Global Fiësta, Ontbijtbrunch, Groep Intro
- Beat up, Reset, Examenbegeleiding, Opruimactie van de buurt, Muurproject
- Samenwerking met verschillende partners bv. H30 (Beat up , Reset)
- Fietsproject, Reset, Beat up
- Geld voor kinderwerking Oud-Oefenplein om activiteiten mee te doen. Participatie bij evenementen: bv H30, cultuurcentrum
- Vormingen volgen: Project Nadar, Gaza...
- Project Full House (in uitvoering)
- Full House project, Reset (H30 + J@M)
- Buurtfeesten
- Fietsproject
- Vormingen
- Fietsproject, Reset, Jobclubs, Digitale week...
- Cruyff tornooi Offerfeest Vormingen
- Fietsproject, Reset, Cruyff

Besluit:

- ⇒ Werkingen zetten redelijk wat acties op, vooral door middel van financiële ondersteuning. Wat ze er echter mee doen, kiezen ze zelf en is zeer divers van werking tot werking (tenzij je in dezelfde organisatie zit bv. J@M vzw).

Vraag 10 : Aan hoeveel initiatieven/acties/projecten rond diversiteit heeft jouw jeugdbeweging kunnen participeren de afgelopen 2 jaar? (Dit kunnen zowel eigen acties/activiteiten in jouw werking zijn als (grotere) evenementen vanuit andere instanties/jeugdwerkingen.)

0	10.26%
1-5	53.85%
6-10	7.69%
Niet van op de hoogte	28.21%

Gegeven toelichtingen

- HO
- Acties rond 11 11 11
- 11.11.11 inzamelactie
- Reset, Beat Up, Global Fiësta, Restaurantdagen, Otter Trotter
- Global Fiësta, Restaurantdagen
- Otter Trotter, Ontbijtbrunch, Global Fiësta, Groep Intro, Street Heroes
- Groep Intro, Ontbijtbrunch, Global Fiësta, Otter Trotter
- Beat up, Reset, Opruimactie buurt, examenbegeleiding
- Beat up, Reset
- Wij doen altijd zaken op basis van diversiteit Activiteitenkalender is zeer laagdrempelig
- Wijkfeest, met veel culturele activiteiten, uitwisseling met Scouts, 50 jaar migratieactie ...
- Ben pas vanaf februari '14 bij J@M aan het werk
- Reset, Full House
- Buurtfeesten
- Global Fiësta ...
- Beat Up, 1 jarig bestaan J@M
- Fietsproject, Reset, Jobclubs, Digitale week.

Vraag 11 : Er zijn voldoende initiatieven in het kader van diversiteit waar ik, als jeugdwerker aan kan deelnemen?

Ja	30.77%
Nee	35.90%
Niet van op de hoogte	33.33%

Gegeven toelichtingen

- Een wijkfeest, een vorming
- De UITPAS
- De UITPAS
- Hart Boven Hart
- Er mogen altijd wat meer vormingen gegeven worden hierrond. Het hangt af hoe breed je diversiteit ziet en hoe je het aanpakt.
- Ben zelf nog niet zo lang actief in het jeugdwerk
- Beat Up, 1 jarig bestaan J@M
- Via jeugdraad (jeugdhuizen)

Vraag 12 : De stad Mechelen heeft haar doelstellingen rond diversiteit in het jeugdwerk voldoende vertaald in concrete acties en activiteiten naar het jeugdwerk?

Ja	25.64%
Nee	41.03%
Niet van op de hoogte	33.33%

Gegeven toelichtingen

- Ik merk er niet veel van dus neem ik aan dat er meerdere er niet veel van horen en dus dat er niet zijn of niet optimaal gepromoot worden.
- Ze willen dat we andere nationaliteiten bereiken in de werkingen en dat we ook gemengd moeten werken, zowel jongens als meisjes
- Soms
- Soms
- Meer samenwerken met Chiro en Scouts
- Zie doelstellingen J@M vzw
- Grabbelpas: niet altijd even toegankelijk Flyers, promo Mechelen: enkel Nederlands --> is moeilijk
- Het hangt er vanaf hoe dat je diversiteit ziet. Bart Somers is zich wel heel bewust van zijn

jongeren en "diverse" inwoners. Hij is een zeer bewuste burgemeester. Diversiteit is een belangrijk gegeven.

- Idem als vorige vraag maar ik geef toe dat ik soms zelf wat meer moeite moet doen.
- Ik heb nog geen officiële doelstellingen vanuit de stad gezien

Vraag 13 : De stad Mechelen en zijn beleid hebben een positief imago bij jou, als jeugdwerker.

Totaal niet akkoord	0.00%
Niet akkoord	5.13%
Akkoord	74.36%
Helemaal akkoord	10.26%
Geen mening	10.26%

Vraag 14 : Ik denk dat diversiteit in het jeugdwerk noodzakelijk is.

Gemiddelde waarde: 4.49

Variantie: 0.81

	Aantal	Percentages (%)
1 = helemaal niet akkoord	1	2.56
2 = niet akkoord	1	2.56
3 = neutraal	2	5.13
4 = akkoord	9	23.01
5 = helemaal akkoord	26	66.67
TOTAAL	39	100.00

Statistieken voor vraag 15 : Ik denk dat diversiteit in het jeugdwerk een meerwaarde biedt aan het jeugdwerk.

Gemiddelde waarde: 4.59

Variantie: 0.60

	Aantal	Percentages (%)
1 = helemaal niet akkoord	1	2.56
2 = niet akkoord	0	0.00
3 = neutraal	1	2.56
4 = akkoord	10	25.64
5 = helemaal akkoord	27	69.23
TOTAAL	39	100.00

Statistieken voor vraag 16 : Voor mij persoonlijk is diversiteit in het jeugdwerk erg belangrijk.

Gemiddelde waarde: 4.36

Variantie: 0.90

	Aantal	Percentages (%)
1 = helemaal niet akkoord	1	2.56
2 = niet akkoord	1	2.56
3 = neutraal	4	10.26
4 = akkoord	10	25.64
5 = helemaal akkoord	23	58.97
TOTAAL	39	100.00